

VAKBLAD VOOR
NATUURTOEZICHT

Koninklijke Nederlandse
Vereniging voor Natuurtoezicht

de Jachtopzichter

In dit nummer o.a.:

Forensische Opsporing in het buitengebied

Toezicht edelhertenbronnst

Handhavingsactie Midden Nederland

Regiocoördinatoren

■ Noord-Nederland
Gerrit Stuiver
noord-nederland@knvv.nl

■ Overijssel
Dennis Kutterik
overijssel@knvv.nl

■ Gelderland en Flevoland
Coen de Meijer
 gelderland-flevoland@knvv.nl

■ Utrecht
Theo van der Horst
utrecht@knvv.nl

■ Noord-Holland
Vacant
noord-holland@knvv.nl

■ Zuid-Holland
Jaap Wansinck
zuid-holland@knvv.nl

■ Noord-Brabant
Dennis Neijssen
noord-brabant@knvv.nl

■ Limburg
Louis Urlings
 limburg@knvv.nl

■ Zeeland
René Wink
zeeland@knvv.nl

De Jachttopzichter

Officieel orgaan van de KNVvN sinds 1911
ISSN 2666-4046
Wintereditie 2020 - nr. 132

Bestuur

R. Overdiep	voorzitter@knvv.nl
mr. M. van Eeghen	penningmeester@knvv.nl
L. van Dorland-Kievit	secretaris@knvv.nl
D. Neijssen	dennis.neijssen@knvv.nl

Redactie

R.O. Broeks, eindredactie	redactie@knvv.nl
L. van Dorland-Kievit	
J. Hulst	
R. Korporaal	
J. Wansinck	

Advertenties

R.O. Broeks	redactie@knvv.nl
-------------	------------------

Contributies en donaties

NL22 RABO 0115 7225 99 t.n.v. KNVvN	o.v.v. lidmaatschapsnummer en achternaam
-------------------------------------	--

Cursussen

NL30 RABO 0313 2131 94 t.n.v. KNVvN	o.v.v. cursusnaam en achternaam
-------------------------------------	---------------------------------

Website

www.knvv.nl

Kamer van Koophandel

Inschrijffnummer 40477951

Lidmaatschap KNVvN

Boa's

Het lidmaatschap staat open voor beëdigde Buitengewone Opsporingsambtenaren (boa's). De contributie bedraagt € 65 per jaar*

Niet-boa's

Niet-beëdigde boa's en toezichhouders betalen € 45 per jaar*

Donateurs

Iedereen die geen lid van de KNVvN wordt maar natuurtoezicht wil ondersteunen, kan donateur worden. De minimum donatie is € 35 per jaar*

* inclusief een abonnement op De Jachttopzichter

Opzegging lidmaatschap KNVvN

Opzegging van het lidmaatschap kan slechts tegen het einde van het verenigingsjaar (kalenderjaar), mits schriftelijk en met in achtname van een opzegtermijn van vier weken.

Ledenadministratie

Laura van Dorland-Kievit	ledenadministratie@knvv.nl
--------------------------	----------------------------

Uiterste inleverdatum kopij

14 januari 2021

Lay-out en vormgeving

digidruk VANDENHUL

Disclaimer

De inhoud van de Jachttopzichter is met grote zorg en zorgvuldigheid samengesteld. Artikelen worden vrijwel allemaal door deskundige derden, zoals juristen en medewerkers van Justitie, gecontroleerd. Aan de inhoud van dit vakblad zijn geen rechten te ontnemen. Uitgever, redactie en auteurs vrijwaren zich van elke aansprakelijkheid op claims naar aanleiding van schade en/of letsel, ontstaan door handelingen door derden gebaseerd op de inhoud van De Jachttopzichter.

Van Verenigingsblad tot Vaktijdschrift

Het schiet er steeds bij in maar ik wil het toch een keer hebben over De Jachttopzichter, ons verenigingsblad dat zich inmiddels heeft ontwikkeld tot een heus vaktijdschrift. De ondertitel 'Vakblad voor natuurtoezicht' was in mijn ogen lange tijd een wens, een soort doel. De laatste anderhalf jaar is dat doel in mijn ogen bereikt. Ik dank de redactie voor hun grote inzet. Want ondanks de soms tumultueuze bewegingen binnen onze vereniging is De Jachttopzichter toch een soort baken van rust. En ik weet inmiddels dat dat grote inspanning vergt. Speciale dank gaat uit naar grafisch vormgever Henk van den Hul die al zeker 30 jaar, nadat hij het van zijn vader overnam, ons blad maakt.

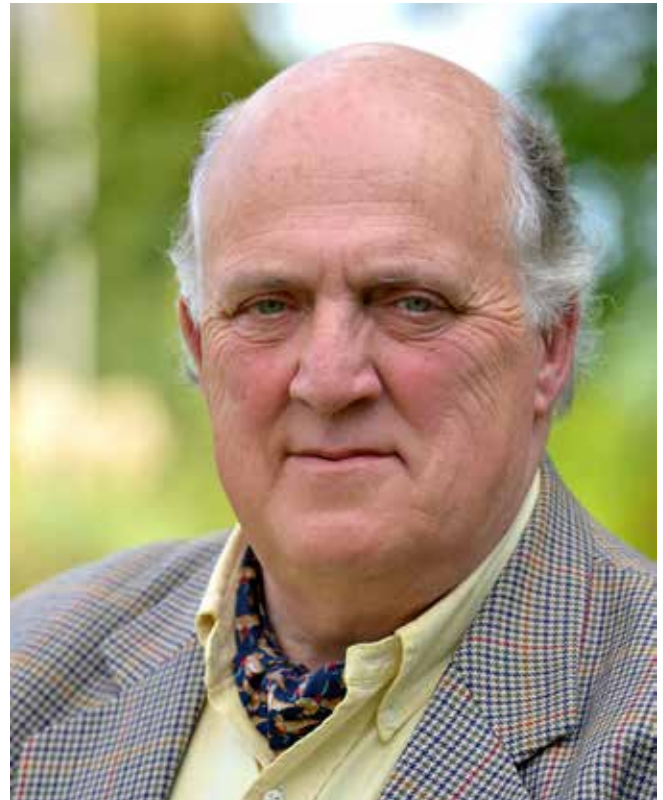
De laatste jaargangen teruglezend, krijg ik goed zicht op de ontwikkeling die de KNVvN doormaakt. Ja, het is een verenigingsblad. Dat klopt. Maar steeds meer wordt het een tijdschrift dat door toezichthouders in het buitengebied – lid of geen lid – wordt gezien als een waardevolle aanvulling op hun vakkennis. En de communicatie met de lezer is goed op gang gekomen want geregeld komen er reacties of aanvullingen op artikelen, die dan soms leiden tot weer een nieuw artikel.

Bijzonder is ook hoe u, en daarmee onze vereniging, zich door deze toch wel heel ingewikkelde Covid-periode heen slaat. Werden we voorheen geconfronteerd met toename van het gebruik en misbruik van het buitengebied, daar zijn nu totaal nieuwe omstandigheden bijgekomen. Neem nou de mondkapjesplicht in combinatie met de anderhalvemetermaatregel. Want ons werk bestaat voor een groot deel uit verbale communicatie. Spreekt u iemand aan, dan is dat nu op afstand en diegene ziet uw gezicht niet of nauwelijks. Dus u communiceert hoofdzakelijk met uw stem. Dat alleen al is een vak apart.

Geef elkaar eens wat meer complimenten

Maar naast toezichthouder bent u ook nog vader, moeder, zoon of dochter en heeft u een sociale omgeving en neemt misschien actief deel in het (sport) verenigingsleven. Dus van twee kanten heeft Covid invloed op uw leven. Enerzijds het aanspreken van mensen op hun gedrag en beweegt u zich letterlijk in risicogebieden. Anderzijds uw persoonlijk gezondheid en de veiligheid voor uzelf en uw omgeving. Zeker in een tijd dat de overheid niet meewerkt waar het gaat om aanvragen voor de broodnodige bewapening. Uw werk wordt er niet gemakkelijker op en toch houdt u stand. Ik ben trots op u.

Alles rondom Covid heeft ook effect op onze vereniging. Overleggen gaan niet door of hooguit online. Gesprekken en vergaderingen met onze partners en publieksgroepen staan op een laag pitje. Gezondheid, behoud van een baan en bewegingsvrijheid zijn voor velen momenteel de belangrijkste aandachtsgebieden. De KNVvN zoekt echter steeds naar waar wel ruimte is om onze

vereniging te laten functioneren en hoe we u kunnen blijven ondersteunen. Van een ding bent u in ieder geval verzekerd: we doen onze uiterste best!

Ik verzoek u om ons te blijven helpen want we hebben u juist nu hard nodig. Kritiek is welkom maar dan graag wel opbouwend. Kom met ideeën in plaats van met opmerkingen over zaken die misschien wat minder goed functioneren. Geef elkaar eens wat meer complimenten. Zoek naar hoe zaken wél gerealiseerd kunnen worden. En wees ervan overtuigd dat we samen deze onzekere periode goed door komen.

Hoe u de feestdagen ook gaat beleven, ik wens u, mede namens het bestuur, een plezierige en bovenal gezonde tijd toe.

Rolf Overdiep
Voorzitter

Tekst Laura van Dorland-Kievit

Nieuwe regiocoördinator Limburg

We zijn blij te melden dat Limburg een nieuwe regiocoördinator heeft. Louis Urlings, buitengewoon opsporingsambtenaar in het Domein II, geeft aan zich in te zetten voor de KNVvN, de leden en donateurs in het Limburgse. Hij is bereikbaar via [limburg@knvvn.nl](mailto: limburg@knvvn.nl). Wij heten Louis Urlings nogmaals welkom en wensen hem veel plezier.

Regiocoördinatorenoverleg

Op 2 november j.l. was er een digitaal overleg met de regiocoördinatoren en het bestuur. Gesproken werd over de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van social media en opleidingen, en hoe we er als KNVvN voor staan. De grootste vraag die onder alle deelnemers leeft, is hoe actief en betrokken te blijven bij de vereniging, de leden en donateurs ten tijde van corona. Een uitdaging waar we met elkaar voor staan.

Het verenigingsmagazine kwam ter sprake, de inhoud en vormgeving. Als bestuur waren we blij verrast te horen dat de reacties enthousiast waren. Bij deze brengen we dan ook graag de complimenten over aan het redactieteam en de vormgever/drukker. De vraag is aan de regio's gesteld om een bijdrage te leveren aan de Jachtopzichter. Dit in de vorm van een artikeltje over plaatselijk problematiek, projecten, leermomenten en behaalde successen. Het is goed die onderling te delen.

In de herhaling, werkgroep jubileum

Volgend jaar juni bestaat de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Natuurtoezicht 110 jaar! Een memorabel moment dat we niet zomaar voorbij laten gaan. Voor de organisatie van een leuke, leerzame en gezellige dag, die gecombineerd gaat worden met de jaarlijkse Algemene ledenvergadering, zijn wij op zoek naar mensen die mee willen denken én organiseren. Heeft u ideeën en heeft het uw interesse, meld u dan aan via secretaris@knvvn.nl.

OUTDOORSHOP HENK VAN OS HOUDT VAN HET BUITENLEVEN

Assortiment
Onze winkel biedt een ruim assortiment op het gebied van jacht en hondensport. Denk hierbij aan wandel- en bergschoenen van Lowa, Meindl en Hanwag. Outdoorkleding van o.a. Pinewood, Deerhunter, Fjällräven, Jack Wolfskin, Haglöfs en Schöffel. Leren en natuur rubberen laarzen van o.a. Dubarry, Aigle, Muckboot, Meindl & Hanwag. Accessoires in de vorm van o.a. rugzakken, sokken en thermosflessen. Kortom: zoekt u iets op het gebied van outdoor? Dan bent u bij de Outdoorshop aan het juiste adres.

Kwaliteit
De Outdoorshop staat achter de producten en merken die verkocht worden. Wij kopen al onze producten persoonlijk in, waardoor wij de kwaliteit kunnen waarborgen. Ook kunnen we inspelen op de behoeftes van de klant. Door jarenlange ervaring weten we precies waar onze klanten behoefte aan hebben.

Maatwerk
Eén van onze specialisaties is wandelschoenen. De Outdoorshop is ervan overtuigd dat er voor iedereen een passende schoen is. Onze medewerkers helpen u daar graag bij. Dit doen zij o.a. door het opmeten van uw voet. Tevens staat de Outdoorshop in contact met een podoloog. Ook verkopen wij passende binnenzooltjes, zodat u met een perfect passende schoen de deur uitloopt.

Service
In de Outdoorshop is het een normale zaak om u van de beste service te voorzien. Het geven van deskundig advies en het leveren van maatwerk zijn hier voorbeelden van. Er is altijd de mogelijkheid om op uw gemak rond te kijken onder het genot van een kop koffie of thee. U kan ook op onze webshop winkelen. De bestellingen worden in Nederland binnen twee werkdagen geleverd en kunnen binnen 14 dagen geretourneerd worden.

 Waag om advies: 0180-414202 | info@deoutdoorshop.nl
 Ons adres: Ringdijk 26-28 | 2981 EW Ridderkerk
   Sociale Media: www.deoutdoorshop.nl

Op werkdagen voor 18.00 uur besteld? Dan heeft u uw bestelling de volgende dag in huis! Vanaf €50 gratis bezorgen. Gratis retourneren.

Artikelservice

Cap € 17,50 + € 6,75 verzendkosten binnen Nederland.

Mondkapje € 5,95 incl verzendkosten in Nederland per stuk

Magneetplaat voor op de auto € 25,00 + € 4,95 verzendkosten voor de set magneetplaten

Tekst Renée Troost

De KNVvN is nu ook op Instagram en LinkedIn te volgen

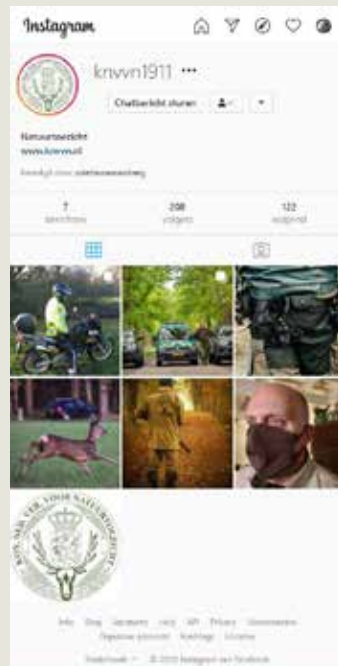
Wist u dat de KNVvN nu ook op Instagram en LinkedIn te vinden is? Sinds begin september heeft de vereniging een eigen LinkedIn-pagina en in oktober is een Instagram-pagina aangemaakt. Zoals voorzitter Rolf Overdiep eerder aangaf is 2020 het jaar waarin de vereniging in heeft gezet op breder maatschappelijk draagvlak. Het is daarom belangrijk dat onze vereniging goed vindbaar is voor al onze publieksgroepen. Het gaat daarbij om alle gebruikers van het buitengebied zoals recreanten, natuurgenieters, hondenuitlaters, bewoners, ondernemers en passanten.

We zijn al twee jaar actief op Facebook en zijn de afgelopen maand online gegaan op Instagram. Op Facebook delen wij informatie over events, delen we trends op gebied van toezicht en handhaving maar ook artikelen en verhalen over zaken die groene toezichthouders meemaken.

Via Instagram laten we onze volgers zien wat de vereniging doet en geven we met behulp van foto's en video's meer inzicht in het werk van de groene toezichthouder. Daarnaast is het gebruik van deze socialmediakanalen een manier om jongvolwassenen kennis te laten maken met natuurtoezicht en enthousiast te maken voor het prachtige vak van groene buitengewoon opsporingsambtenaar.

Waarom kiest de vereniging er voor om via meerdere social media kanalen te communiceren met onze volgers? Ieder socialmediakanaal heeft een ander doel. Waar Instagram vooral een visueel medium is waarbij voornamelijk foto's en video's worden gedeeld, is LinkedIn een zakelijk netwerk met voornamelijk zakelijke berichten. Via LinkedIn delen we vooral artikelen over toezicht en handhaving in het buitengebied, belangrijke ontwikkelingen binnen de vereniging en de stappen die we zetten om onze doelstelling te realiseren een breder draagvlak te creëren en onze expert-rol uit te diepen, zoals bijvoorbeeld door onze Groene Praktijkopleiding voor boa's aan te bieden.

Benieuwd naar onze LinkedIn-pagina? Volg ons op [linkedin.com/company/koninklijke-nederlandse-vereniging-voor-natuurtoezicht/](https://www.linkedin.com/company/koninklijke-nederlandse-vereniging-voor-natuurtoezicht/)

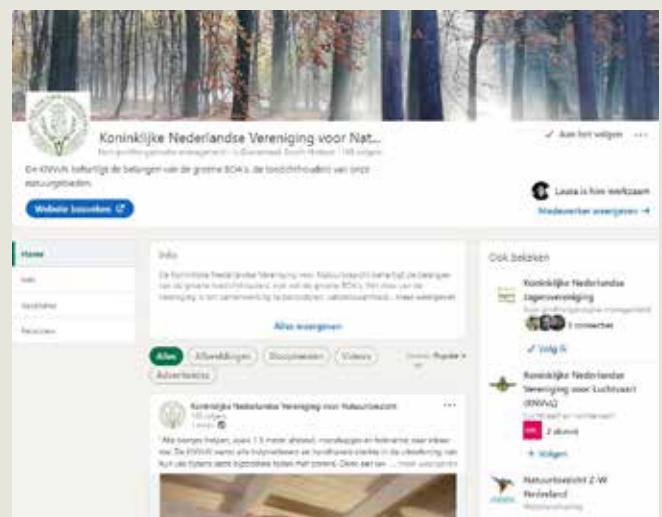
Instagram

Instagram is een socialmediakanaal waarmee u foto's en video's kunt delen met uw volgers. Hiervoor kunt u de mobiele app downloaden of gebruik maken van de website www.instagram.com. Bekijk ons account op [instagram.com/knvvn1911](https://www.instagram.com/knvvn1911).

LinkedIn

LinkedIn is een online professioneel online netwerk dat u kunt gebruiken om een baan te vinden, uw zakelijk netwerk te onderhouden en updates kunt delen over uw carrière en professionele interesses. Ook organisaties delen hier informatie met hun volgers over belangrijke ontwikkelingen.

Tekst Redactie
Foto's KNVvN

Groene Praktijkopleiding – Basis

ONMISBAAR VOOR DE PROFESSIONELE GROENE TOEZICHTHOUDER

Wat is er 'groen' aan de opleiding voor groene boa domein II? Want die gaat vooral over rechtskennis, gespreks- en benaderingstechnieken, milieu en sanctionerend en de-escalerend optreden. Heel weinig. Daarom is het essentieel dat groene toezichthouders leren effectief en met kennis van zaken hun werkzaamheden in het buitengebied uit te kunnen voeren. En daarom is er nu de Groene Praktijkopleiding - Basis van de KNVvN ...

Al vanaf de eerste dag blijkt de driedaagse opleiding een schot in de roos. De cursisten – werkzaam bij onder andere de Koninklijke Marechaussee, SSIB, politie, gemeenten en Staatsbosbeheer – krijgen direct inzicht in de praktische invulling van toezicht en handhaving in het buitengebied.

Op de eerste dag staan de Wet natuurbescherming en de Visserijwet centraal, en de tweede ochtend de stroperij. In het middagdeel van de tweede dag krijgen de cursisten te maken met fysieke controles van personen in het veld, die zich al dan niet verdacht ophouden.

Die 'personen' zijn figuranten met een lange staat van dienst als boa of als jager en vaak actief als faunabeheerder of schadebestrijder. Ze kennen het klappen van de zweep. Net zoals overigens de twee docenten die, met hun jarenlange ervaring in het groene werkveld, de cursus hebben opgezet.

Docent André de la Sencerie over de unieke opleiding: 'De cursisten kunnen na afloop zelfstandig een controle in het veld uitvoeren. Dat is niet zo vanzelfsprekend als het lijkt want de situaties zijn erg verschillend en soms heel complex. Ze leren bijvoorbeeld hoe jagers te controleren zonder de jacht te verstoren, het herkennen van allerlei vangmiddelen – zowel voor op het land

als voor in het water – en hoe misstanden al op afstand kunnen worden herkend. Ook de derde dag staat geheel in het kader van de praktijk.'

Centrale vraag is steeds: Is men rechtmatig bezig? Na elke controle wordt ter plaatse ruim de tijd genomen om de uitgevoerde controles te evalueren. Derde dag worden de cursisten geconfronteerd met complexere controles in het veld. Daarbij wordt echt een beroep gedaan op hun opgedane theorie, intuïtie en vasthoudendheid.

André de la Sencerie: 'Doordat wij op het prachtige landgoed Heerlijkheid Mariënwaerd bij Beesd alle vrijheid hebben gekregen, kunnen wij de casuïstiek zo realistisch als mogelijk uitvoeren. Zo kunnen de cursisten praktijkgerichte en realistische controles uitvoeren en krijgt hun boa Domein II een extra dimensie.'

Meer over de Groene Praktijkopleiding – Basis op: knvvn.nl/opleidingen/

EenVandaag was aanwezig vanwege een reportage: Handhavers willen dat minister Grapperhaus zich aan zijn woord houdt: 'Zonder wapen is het werk onmogelijk'.

Tekst en foto's Jaap Wansinck

MEER DAN 100 VERSCHILLENDE SOORTEN KENT HET MOSSENGESLACHT SPHAGNUM; BETER BEKEND ALS VEENMOS.

Van broeikasgas tot bloemstukje, veenmos heeft het.

In een artikel in Trouw uit 2003: 'Alle veenmossen op de wereld houden tezamen evenveel kooldioxide (het broeikasgas CO2) vast als er in de atmosfeer zit.' Op bol.com uit een productadvertentie om bloempotten te vullen: 'Dit natuurlijk veenmos afkomstig uit Nieuw-Zeeland kan gebruikt worden om hanging baskets op te vullen. Het heeft sterk wateropnemende eigenschappen en kan tot wel 20 maal zijn eigen gewicht in water opnemen.'

Meisje van Yde

En zo kan ik nog wel even doorgaan want de toepassingen van veenmos zijn legio. Veenmos maakt veen. Veenmos is geschikt als structuurverbeteraar in grond, bijvoorbeeld van zand- en kleigrond. Veenmos heeft een eigenschap die er toe bijdraagt dat de zogenaamde veenlijken (overblijfselen van prehistorische menselijke lichamen) zo goed bewaard zijn gebleven. Een treffend voorbeeld daarvan is het meisje van Yde. Een in 1897 gevonden veenlijkje, vlakbij Tynaarlo in Drenthe, van een meisje dat in de Nederlandse IJzertijd, ongeveer een eeuw voor het begin van onze jaartelling, is overleden en uitstekend in het veen is geconserveerd.

Laagveenmoeras

Veenmos groeit in veengebieden en dan voornamelijk in de rietvelden. Dus bijvoorbeeld in Nationaal Park Weerribben-Wieden, een enorm meren- en moerasgebied in de Kop van Overijssel. En ... in het laagveenmoeras van de Nieuwkoopse Plassen, tussen Alphen aan den Rijn en Woerden. Ik woon en werk in dat prachtige gebied in het Groene Hart.

Oogsten

Vanwege de goede watervasthoudende eigenschappen van veenmos en omdat het een goede voedingsbron is, wordt het op een paar plaatsen nog steeds geoogst. Het groeit tussen het rietgewas en de oogst gebeurt in de zomer en de herfst. Eerst moet het rietgewas gemaaid worden, want tussen de stoppel (het gemaaide riet) groeit het veenmos. Eens in de twee tot vier jaar wordt het op geselecteerde plekken geoogst.

Tuincentra

Dat oogsten, mostrekken in het vakjargon, gebeurt met een hark met rechte tanden. De hark wordt in het mos gezet en met een licht rukkende beweging wordt het mos losgetrokken. Het verzamelde mos wordt met een zwaaibeweging op een hoop gegooid. Vervolgens gaat het mos ter plaatse in een (groene) aardappelzak of wordt naar een vaartuig gebracht. Dan naar een locatie waar het mos wordt verpakt in plastic zakjes met logo en barcode, die dan vervolgens via de groothandel naar tuincentra en bloemenwinkels gaan.

Einde veenmos

Wij, natuurmensen, kennen natuurlijk de Natura 2000-gebieden. Daar worden bepaalde diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden. Dus de begrippen veenmos en rietland zijn ons niet vreemd. Ik weet dat bij de natuurbeschermingsorganisaties en dus ook bij de grote

terreinbeherende organisaties het mostrekken op veel plaatsen verboden is of nog slechts beperkt mag, maar het is daar dan wel uitstervende.

Die organisaties krijgen namelijk zoveel subsidie van de overheid en van bijvoorbeeld de Postcodeloterij dat ze geen belang meer hebben bij het aan de man brengen van veenmos. Ze hebben de inkomsten niet meer nodig. En daar komt bij dat de ecologen van die organisaties ook over elkaar heen buitelen om de natuur toch vooral de natuur te laten.

Behoud

Wat men zich niet realiseert, is dat juist het mostrekken, net zoals het snijden van het riet, noodzakelijk is om de soort in stand te houden. Vroeger waren al deze werkzaamheden normaal en vanzelfsprekend. Juist door het veenmos te onderhouden is het veen ontstaan. Al die werkzaamheden zorgden voor het behoud van het veenmos.

Tekst Ruben Korporaal
Beelden Redactie

Wildplukken: diefstal of stroperij?

Op dit moment hebben we landelijk met de maatregelen te maken van de Corona-pandemie. Veel openbare gelegenheden zijn gesloten en veel mensen werken thuis. Op vrije dagen en in het weekend gaan mensen massaal naar buiten en zoeken, bij gebrek aan ander vertier, de natuur op.

Marktplaats

In de landelijke media en op *social media* klagen natuurbeheerders en terreineigenaren steen en been over de massale toeloop van natuurbezoekers en buitenrecreanten en de daarmee gepaard gaande overlast. Bij de hier bedoelde overlast kan je denken aan het zich buiten wegen en paden begeven, het kriskras door het bos lopen, en daarbij vlierbessen, bramen, paddenstoelen, kastanjes of noten zoeken. Als dat kleine hoeveelheden betreft of enkele stuks voor op de 'herfsttafel', is dat geen probleem. Echter, sommigen slepen hele tassen en zakken vol paddenstoelen of walnoten het bos uit; enkele dagen later op Marktplaats te koop.

Zoals gezegd, velen kiezen hun eigen weg of pad en handelen in strijd met het door de terreineigenaar gestelde vrij wandelen op wegen en paden en *geen toegang buiten wegen en paden*. Hiertegen kan in voorkomende gevallen worden opgetreden door terug te grijpen op het bekende artikel 461 Wetboek van Strafrecht, het verboden toegang artikel. Men handelt immers in strijd met de toegangsvoorwaarden *geen toegang buiten wegen en paden*.

Hij die, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zich op eens anders grond waarvan de toegang op een voor hem blijkbaar wijze door de rechthebbende is verboden, bevindt of daar vee laat lopen, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie. *Artikel 461 Sr*

Plukverbod

Maar hoe nu verder met die zakken vol met paddenstoelen of noten. Nederland kent ongeveer 4.000 soorten paddenstoelen waarvan er slechts ongeveer 30 eetbaar zijn. Verder staat een groot deel, ruim 1.600 van deze soorten, op de zogenaamde Rode Lijst van paddenstoelen. Op deze lijst staan bedreigde soorten, die op basis daarvan beschermd zijn. Dat zijn meestal de niet-eetbare, kwetsbare en bedreigde soorten. Het plukken van eetbare padenstoelen is in Nederland echter niet verboden, alleen zul je altijd toestemming moeten hebben van de terreineigenaar. Daarmee toon je dan bij controle aan dat je gerechtigd bent om te plukken of te rapen. In sommige Algemene Plaatselijke Verordeningen kan een plukverbod opgenomen zijn, wat bepaalt dat het plukken van paddenstoelen verboden is in die gemeente.

Alle paddenstoelen eetbaar zijn, maar sommigen slechts één keer

De meeste grote terreineigenaren en terreinbeherende organisaties zoals Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer zullen niet zo snel een boete uitdelen voor wildplukken, en gedogen in veel gevallen deze voor sommigen smakelijke liefhebberij. Het verschil tussen wel of niet verbaliseren zit hem vaak in de hoeveelheid. Staatsbosbeheer hanteert landelijk het veelbesproken 'champignonbakje' als maatstaf voor eigengebruik. Commercieel plukken, dus met zakken of boodschappentassen vol, zal vaak worden bestraft met een boete.

Economisch delict

Los van de verstoring van het gebied, *buiten wegen en paden*, is het in grote hoeveelheden plukken, of rapen van veldvruchten verboden en als stroperij strafbaar gesteld in artikel 314 Wetboek van Strafrecht, in de volksmond bekend als *kleine stroperij*.

Artikel 314 Wetboek van Strafrecht

Lid 1 Hij die, zonder geweld of bedreiging met geweld tegen personen, geheel of ten dele aan een ander toebehorende klei, bagger, ongesneden veen, zand, aarde, grind, puin, mestspeciën, zoden, pluggen, heide, helm, wier, riet, biezen, mos, onbewerkt en niet vervoerd hak- of sprokkelhout, ongeplukte of afgevalen boomvruchten of bladeren, te veld staand gras of te veld staande of na de oogst achtergebleven veldvruchten wegneemt, met het oogmerk om zich die voorwerpen wederrechtelijk toe te eigenen, wordt, als schuldig aan stroperij, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een maand of geldboete van de tweede categorie.

Als je Artikel 314 Sr zorgvuldig leest, zie je dat het een hele opsomming geeft van zaken die, als men deze zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbende (wederrechtelijk) wegneemt, strafbaar zijn. Sterker nog, in een aantal gevallen is kleine stroperij een economisch delict en zal volgens de Wet op de economische delicten, art 1a onder 2, een strafblad opleveren.

Wet natuurbescherming

Paddenstoelen in een Natura 2000 gebied kunnen beschermd zijn op de wijze dat een Natura 2000 gebied een bepaalde habitat is waarin alle organismen op- en van elkaar afhankelijk zijn. Plukken van paddenstoelen in een Natura 2000 gebied kan dus een verstoring van dat habitat opleveren en dat is niet toegestaan in zo'n gebied. Er is sprake van een overtreding als de kwaliteit van de natuurlijke habitat – of de habitats van soorten – in dat gebied verslechtert of verstoord raakt. Als dat zo is, betreft het een overtreding van de Wet Natuurbescherming, strafbaar gesteld in de Wet op de Economische delicten. De overtreding van artikel 314 Wetboek van Strafrecht betreft het wegnemen uit de natuur en is een overtreding die dan altijd wordt gepleegd.

Dit geeft ons de ruimte om, straks als we richting de kerstdagen gaan, de zogenaamde 'mosplukkers' op grond van artikel 314 Sr ook te kunnen verbaliseren. Verschillende soorten mos, takken met hulstbessen, takken met kardinaalsmuts en kerstgroen van diverse naaldbomen, zijn voor veel bloemisten rondom de feestdagen een gewild artikel en dus commercieel interessant om in grote hoeveelheden te plukken of te rapen. Met de juiste omschrijving kun je 'producten' scharen onder mos, bladeren en/of ongeplukte boomvruchten, en daarvoor proces-verbaal opmaken.

Door het jaar heen kan hij een leuke zakcent bijverdienen

Zakcentje

Naast de niet-geplukte, afgevallen of achtergebleven veldvruchten – bijvoorbeeld appels of walnoten die op de grond onder de boom liggen – worden ook niet-vervoerd hak- of sprokkelhout genoemd. In dit geval is in het bijzonder het uit de boom gewaaide en op de bodem achtergebleven eiken takhout interessant. Door de weersinvloeden valt na enige tijd het schors en spinthout eraf. Wat overblijft is het droge, keiharde kernhout. Dat is erg geliefd bij bloemisten, cadeauwinkels en preparateurs. Dat het oude mannetje elke dag een stapeltje dode takken uit het bos achterop zijn fiets meeneemt, is in eerste instantie niet schokkend.

Maar door het jaar heen kan hij een leuke zakcent bijverdienen met zijn handel in 'doodhout en dooie takken'.

Ook is te denken aan de 'eikel rapers'. Mensen die tientallen kilo's eikels rapen voor boomkwekerijen. Die gebruiken ze om te zaaïen, om zo nieuw plantmateriaal te kweken. Voor de persoon die de eikels raapt een zakcentje, maar voor de boomkweker een lucratieve handel. Zeker als je bedenkt dat elke nieuwe boom al gauw een paar euro oplevert.

Strafbare gedraging

Als laatste kan je je afvragen of er sprake is van vernieling als bedoeld in artikel 350 Wetboek van Strafrecht of van een strafbare gedraging als bedoeld in de Wet op de economische delicten. Natuurlijk wordt er bij het knippen van takken iets vernield, maar behoort deze boom of struik, geheel of ten dele aan iemand of aan een organisatie toe? En in welke mate is deze vernield, wat is de mate van schade, en wat is het bedrag waarvoor de eigenaar financieel wordt benadeeld? Van deze vernieling zal door de eigenaar aangifte moeten worden gedaan. Natuurlijk is er bij het verzamelen of verhandelen van noten, zaden, veldvruchten of hout sprake van economisch voordeel. Maar is er ook sprake van een strafbare gedraging op basis van de Wet op de economische delicten? Het antwoord daarop is lastig te geven, maar in sommige gevallen kan dit het geval zijn. Artikel 314 Wetboek van Strafrecht wordt niet genoemd in de Wet op de Economische delicten, maar kan in verband met het overtreden van de Wet natuurbescherming wel degelijk aan de orde zijn.

Natuurlijk staat er niet achter elke boom een boef, en is niet elke wildplukker uit op commercieel gewin. Maak zelf de afweging tussen eigen gebruik of eigen voordeel. Wildplukken is erg in opmars, op sociaal media en in tijdschriften kom je allerlei artikelen tegen; en zelfs hele recepten en kookboeken worden er geschreven over eten uit de natuur.

Een leuke lekkere en vooral ontspannende liefhebberij, die in deze tijd van Covid-maatregelen velen een bepaalde ontspanning geeft, maar ook sommigen op ideeën brengt om er een slaatje uit te slaan.

Zwerfvuil maken is geen kunst.
Zwerfvuil opruimen is dat wel!

www.helemaalgroen.nl

Download de gratis app!

Wat is HelemaalGroen?

HelemaalGroen zet zich in voor een schone omgeving. In de gratis app is zichtbaar waar zwerfvuil is opgeruimd. Dit werkt stimulerend, want zo is te zien dat ook anderen actief zijn.

Hoe werkt HelemaalGroen?

Als je bij aanvang van je opruimactiviteit de app activeert en na afloop de route opslaat, verschijnt deze als een groen lijntje op de kaart van Nederland. Na een maand verkleurt het groen naar oranje en na twee maanden naar bruin. Tenzij de route opnieuw gelopen (en opgeruimd) wordt.

Voor wie is HelemaalGroen?

HelemaalGroen is er voor iedereen die wil helpen het zwerfvuil in de wereld te verminderen. Of je nu loopt, fietst of rijdt in een scootmobiel. Je bent nuttig bezig terwijl je in beweging bent. Alle beetjes helpen; samen kleuren we Nederland HelemaalGroen!

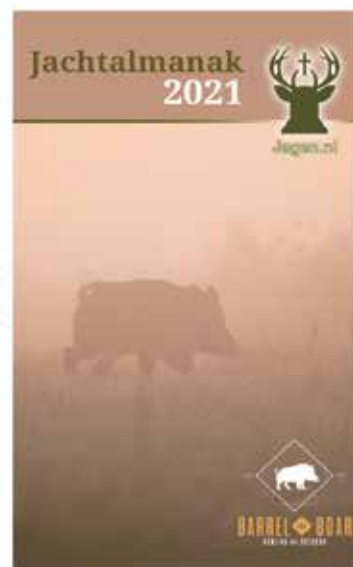
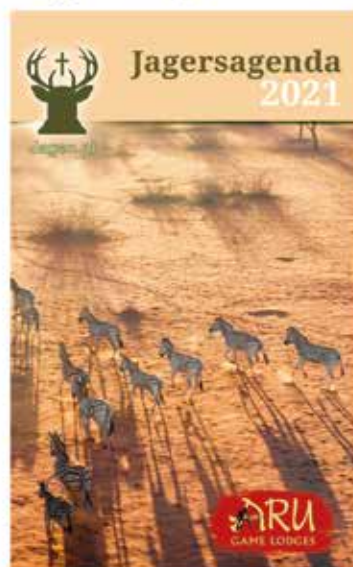
Kijk voor meer informatie op www.helemaalgroen.nl en download de gratis app!

Doe je ook mee?

Jagen.nl presenteert

Jagersagenda & Jachtalmanak 2021

Ook leuk om cadeau te geven!

Verkrijgbaar via de betere jachtspeciaalzaak
of via www.jagen.nl/jagersagenda

Tekst en foto's Laura van Dorland - Kievit

Indian Summer* - een handhavingsactie in het midden van Nederland

Ady de Borst, groene boa bij het Utrechts Landschap, was organisator van de grootschalige provincie-overschrijdende handhavingsactie Indian Summer die op 27 september jl. plaatsvond. Aan de succesvolle actie deden ruim 70 handhavers en handhavers in spé mee.

'Door het coronavirus waren begin dit jaar alle gezamenlijke handhavingsacties van de baan. Er stond een grote visserijcontrole in Utrecht op stapel maar die werd afgelast. Het Ruitenbergoverleg, waar de groene boa's elkaar maandelijks zagen, werd opgeschort en het samenwerken werd lastig omdat we niet langer met twee personen in een voertuig mochten zitten,' schetst De Borst de gevolgen van COVID-19.

Toen er versoepelingen kwamen stond De Borst gelijk in de startblokken, prikte een datum en ging aan de slag met een plan. Zondag 27 september was de dag daar.

De Borst: 'Rond deze periode kan het nog heel mooi weer zijn, vandaar ook de projectnaam *Indian Summer* of ook wel gezegd de nazomer. Met mooi weer kan het nog erg druk zijn in onze natuurterreinen. Een goed moment voor een handhavingsactie.'

De actie is een gezamenlijk optreden van het Utrechts Landschap, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Rijkswaterstaat, politie, Recreatie Midden-Nederland, Waternet, Goois Natuurreservaat, Omgevingsdienst

Noord-Holland-Noord, Landgoed Sandenburg, Landgoed Pijnenburg, Landgoed Prattenburg, Sportvisserij MidWest Nederland, Hengelsportfederatie Midden Nederland, Algemene Utrechtse Hengelaars Vereniging, Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht, Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek, gemeente Rhenen, gemeente Baarn, gemeente Soest, gemeente Ede en de HTV-studenten van Het Veiligheid & Defensie College van ROC Midden Nederland.

De Borst: 'Naast handhaving wilden we op deze dag ook kennis en ervaringen uitwisselen. Uiteraard is elke boa gebonden aan zijn gebied en eventuele convenanten, maar juist door het leggen van contacten wordt het in de toekomst makkelijker om gebied overschrijdend te werken. Voor de provincie Utrecht geldt het convenant *Optreden op elkaars grondgebied*. Dit convenant geeft domein II boa's in de provincie Utrecht de mogelijkheid om praktisch samen te werken. Om door te pakken bij een *heterdaad* of hulp te bieden bij noodsituaties op terreinen van de deelnemende organisaties. Daarnaast wil ik de mogelijkheid bieden aan werkstudenten van de politie en studenten van de Handhaving, Toezicht en

Veiligheid-opleiding om eens kennis te maken met het groene toezicht door ze mee te laten rijden of varen met de domein II boa's.'

De dag begon met openluchtbriefings op de diverse locaties. Bij het Operationeel Centrum van de politie in Zeewolde, Flevoland, was een aparte gespreksgroep aangevraagd waarop alle deelnemende boa's met een portofoon konden inloggen. Doordat iedereen op dezelfde gespreksgroep zat, kon snel informatie uitgewisseld worden.

De controle was niet voor niets geweest en leverde mooie resultaten op. Er werden 86 processen-verbaal opgemaakt. Voor verschillende overtredingen, zowel op het gebied van de Wet natuurbescherming, Strafrecht, de Wegenverkeerswet en de verschillende Algemene Plaatselijke Verordeningen. Passend bij de herfst waren er verbalen voor het plukken van paddenstoelen.

Naast de processen-verbaal zijn er ook nog een groot aantal waarschuwingen uitgedeeld; aan het eind van de dag stond de teller op 42 waarvan meer dan de helft voor loslopende honden en een kwart voor fout parkeren.

Naast de geschreven processen-verbaal en de gegeven waarschuwingen zijn er 82 visdocumenten gecontroleerd en moesten 70 mountainbikers van hun fiets om het benodigde vignet te laten zien.

Op de Kortenhoefse Plassen dreef een op scherp staande muskusrattenva. Om bijvangst te voorkomen is de val meegenomen. Op een eilandje op de Loosdrechtse Plassen werd een zogenaamd aalkistje* aangetroffen.

In buitengebied van Biddinghuizen werd een illegale straatrace gehouden waaraan 100 tot 200 auto's deelnamen. Door verschillende politie-eenheden is de bijeenkomst beëindigd en werden de voertuigen gecontroleerd.

Op een van de gecontroleerde locaties werd een eigengemaakte kampeerplaats aangetroffen. Personen hadden een pad gemaakt naar het midden van het natuurgebied, daar een tent opgezet en openvuur gemaakt. Bij de kampeerlocatie werd een dolk aangetroffen. Omdat niemand van de aanwezigen zei eigenaar van deze dolk te zijn, is de dolk meegenomen.

Aan het eind van de dag was er een aangeklede borrel op de voormalige Vliegbasis Soesterberg in een van de vliegtuigshelters. Hier werd de dag doorgenomen met een groot aantal deelnemers die zich daar hadden verzameld. Deze afsluiting werd verzorgd door Berry Campagne, Coördinator Samenwerking Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving bij Provincie Utrecht.

De Borst is tevreden: 'Ik denk dat we kunnen zeggen dat we een succesvolle dag hebben gehad, er is veel samengewerkt door de diverse instanties wat tot veel uitwisseling van kennis heeft geleid. Daarnaast heeft het Toezicht en Handhaving zich deze dag duidelijk laten zien in het buitengebied van Midden-Nederland.'

*) Indian Summer is de periode van eind september tot half november waarin het nog zomerachtig weer kan zijn. Weliswaar daalt in deze tijd van het jaar de gemiddelde middagtemperatuur flink, maar er zijn ook regelmatig perioden die volledig aan de zomer doen denken. Wikipedia

***) Aalkistje

De palingkist, (ook wel aalclub, aalkast of palingkast genaamd) is eigenlijk een dichte fuik die van oudsher door vissers gebruikt werd. Palingkistjes zijn gewild als decoratie of voor de palingvangst.

Palingkisten worden zowel van hout als van kunststof gemaakt. De houten kisten kunnen nog geleverd worden, maar ook het zelf maken van een palingkist met een oude pvc-buis en keeltjes wordt veel gedaan.

Palingvisserij met de palingkist is al van oudsher een succesvolle manier om paling te vangen. Deze langwerpige kisten hebben meestal aan twee kanten een opening met daarin gemonteerd een zogenaamd keeltje. Keeltjes zijn tap toelopende netjes. Deze keeltjes laten een paling makkelijk toe tot de kist, maar deze ingang is voor de paling moeilijk te vinden zodat, eenmaal in de palingkist, deze er niet makkelijk meer uit gaat. De kisten worden nog veelvuldig gebruikt als decoratie, maar doen ook nog steeds dienst om paling te vangen. Bron: netten-en-fuiken.nl

Tekst John Hulst
Afbeeldingen Sportvisserij Nederland

Nu snel vissen herkennen met de VISsensscanner

Sommige vissers slaan een vis aan de haak en weten niet exact welke vissoort het betreft. Maar met de VISsensscanner op je smartphone is dat binnen enkele seconden te achterhalen. Deze nieuwe functie is toegevoegd aan de bestaande VISsengids App, die al geruime tijd bestaat. De 74 meest voorkomende vissoorten in Nederland zijn in de VISsensscanner opgenomen.

Als men een vis heeft gevangen en precies wil weten welke soort dat is, dan kan met de camera van de smartphone een foto gemaakt worden die vervolgens wordt geanalyseerd door de app en direct de juiste vissoort laat zien. Belangrijk daarbij is dat je de vis wel goed fotografeert en dat de uitkomst voor ruim 95% juist is.

Mocht je twijfelen aan de juistheid, dan is dat te melden via de app. Op termijn wordt ook de herkenning van Nederlandse zeevissen aan de mogelijkheden toegevoegd.

Omdat er al apps beschikbaar zijn voor dieren, en Sportvisserij Nederland veel vragen van vissers kreeg, was het nu een goed moment om dit ook voor vissen te realiseren. Niet alleen sport- en beroepsvissers kunnen gebruik maken van deze app, maar ook bijvoorbeeld biologen en duikers. Sportvisserij Nederland heeft ruim 35.000 foto's van zoetwatervissen verzameld, en hebben Naturalis Biodiversity Centre, Waarneming.nl en Cosmonio gevraagd om hun vaardigheden en kennis te gebruiken op het gebied van de biodiversiteit en kunstmatige intelligentie.

Een bijkomend voordeel is dat hoe meer mensen deze app gaan gebruiken, hoe beter de herkenning en alle waarnemingen zoals vissoort, plaats van de vangst, tijdstip en foto's worden opgeslagen in een goed beveiligde database van Sportvisserij Nederland. Zo kunnen onderzoekers meer te weten komen over de biodiversiteit in de diverse gebieden waar de vissen worden gevangen.

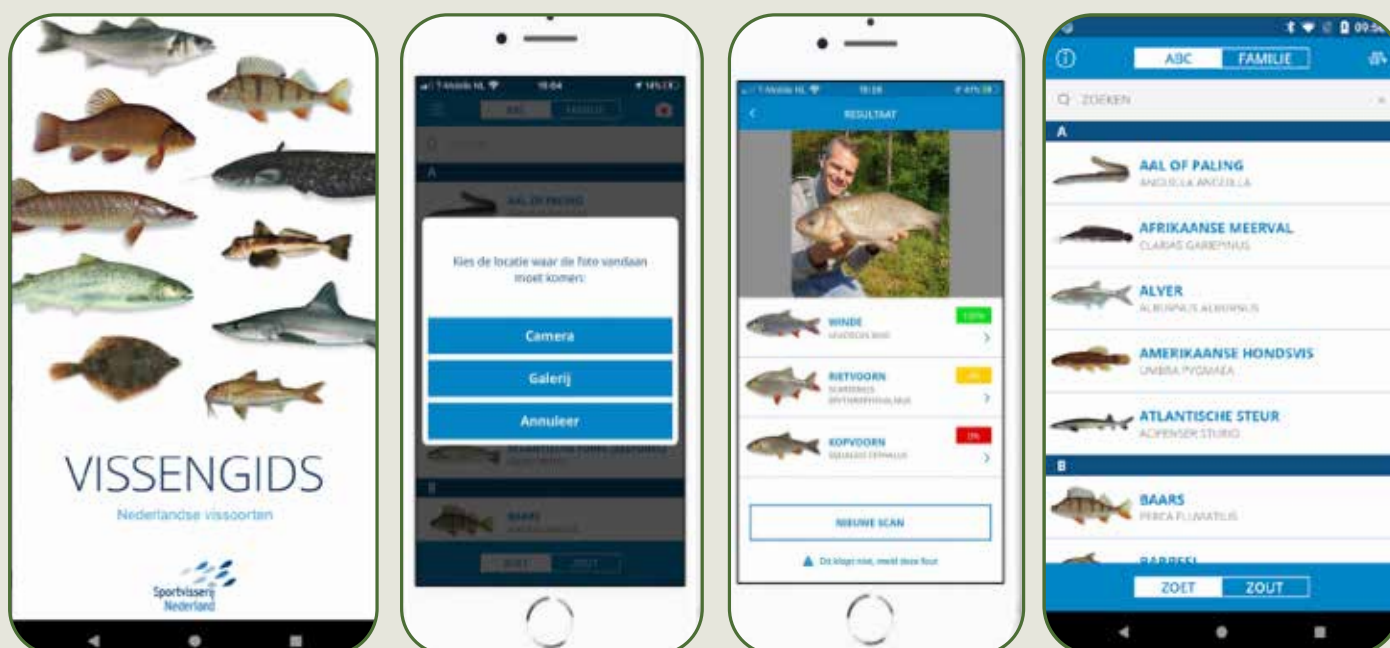
Deze VISsensscanner app is iets waar we trots op kunnen zijn, omdat dit nergens anders in de wereld bestaat om vissoorten zo te kunnen herkennen. Men hoopt dan ook dat elke visser deze gratis app gaat downloaden en gaat gebruiken. Deze is te vinden in de Appstore van Google Play en Appel App Store.

Bericht van Sportvisserij Nederland

VISpas 2021 komt eraan!

In december krijgen we logischerwijs veel vragen over de diverse visdocumenten. Of ze op tijd binnen komen bijvoorbeeld.

- Iedereen die voor 10 december 2020 betaald heeft, ontvangt de VISpas 2021 vóór 1 januari;
- Half december zullen de eerste VISpassen bezorgd worden;
- Voor nieuwe leden geldt: de VISpas 2021 en toestemmingen zijn vanaf 1 december online te bestellen via www.vispas.nl;
- Goed om te weten: de toestemmingen(stickers) en VISpas worden apart gefactureerd en verstuurd. Het kan dus zijn dat eerst de VISpas aankomt of eerst apart de toestemming. Vergeet niet om de sticker op de achterzijde van de VISpas 2021 te plakken.

Tekst Renier Broeks
Foto's via Marcel Schuring

Forensische opsporing in het buitengebied

Groene boa's zijn in het buitengebied vaak als eerste op de plaats delict – de pd – aanwezig. Of het nu gaat om dumping van drugsafval, stroperij, zelfdoding of een slachtoffer in een uitgebrande auto, het komt allemaal voor. Wat doe je dan als boa? Hoe zorg je dat de pd in ongeschonden staat blijft? Marcel Schuring is operationeel specialist Forensische Opsporing – FO – bij de Eenheid Oost-Brabant en geeft inzicht in de spannende wereld van feiten en waarheidsvinding.

Marcel Schuring

FO zien veel mensen als de Nederlandse variant van CSI. Gaat die vergelijking op?

'In de kern zeker wel. Want er is iets gebeurd en op de pd zijn sporen aanwezig. Die stellen we veilig en leggen alles vast. Dat dossier gaat naar de tactische recherche die vervolgens zoekt naar de toedracht van de zaak. Alles op basis van onze bevindingen.'

Bij CSI is alles heel flitsend, onderzoeksresultaten zijn binnen een paar uur bekend en binnen de kortste keren is een verdachte in beeld. Dat gaat bij FO net even anders. Wij kammen een pd helemaal uit, op zoek naar de kleinste details en vullen een dossier met alles wat we kunnen vinden. Dat kost veel tijd want het gebeurt allemaal uiterst nauwgezet.'

Wij zijn altijd op zoek naar de feiten, want die liegen niet.

Of zoals Edmond Locard (1877-1966) ooit zei: "Every contact leaves a Trace"

Wat voor zaken treffen jullie op een pd aan?

'FO komt in actie wanneer er een vermoeden is van een delict. Stel er is een melding van een inbraak binnengekomen bij 112. Dan gaat daar eerst de uniformdienst op af en wanneer er een delict is vastgesteld, dan komt FO. Wij zoeken dan naar vingerafdrukken, schoensporen, DNA en werktuigsporen. Wij kijken alleen naar de sporen, naar de feiten. Ligt er een druppel bloed? Een sigarettenpeuk? Het komt geregeld voor dat inbrekers de koelkast plunderen of ontlasting in een hoek van de kamer achterlaten. Want vaak is de inbreker banger voor de bewoners dan zij voor hem. Zo komen we werkelijk van alles tegen. Een keer bij een inbraak zat het bloed zelfs tegen het plafond. Dat kwam omdat de inbreker via het raam in de hondenmand terecht was gekomen. Daar bleek een Rottweiler in te liggen. En Rottweilers laten je wel binnen maar nooit meer naar buiten.'

Die inbreker is dwars door het raam naar buiten gesprongen.'

'Wij zijn altijd op zoek naar de feiten, want die liegen niet. Bij verdachten bijvoorbeeld gaan we er vanuit dat ze niet de waarheid spreken. Of dat bewust of onbewust is, maakt voor ons niet uit. Getuigen kunnen heel stellig zijn in dingen die ze gezien hebben maar die achteraf totaal anders blijken te zijn. Wij hebben de focus op de sporen en het sporenbeeld. Er ligt een bloeddruppel, daar kun je niet omheen. En het DNA uit die bloeddruppel is van hem. We passen achteraf onze bevindingen in de hypothesen en scenario's, die we samen met het opsporingsteam opstellen. Als een advocaat met een alternatief scenario komt, toetsen we dat ook aan onze sporen en bevindingen. Ook maken we op basis van onze bevindingen een of meerdere scenario's. We proberen naast de donor van het spoor, te reconstrueren hoe het spoor daar gekomen is door binnen welke activiteit. Bijvoorbeeld veegbloed versus een gevallen druppel bloed.'

Als Schuring en zijn mensen op de pd komen, dan is het slachtoffer al overleden. Wat soms ook wel voorkomt is letsel fotografie van nog levende slachtoffers van zware geweldszaken en zedendelicten. Dat soort zaken mag een rechercheur niet met zijn telefoon fotograferen. Dat moet met goede belichting en officiële kleurkaarten gebeuren zodat een advocaat achteraf niet kan zeggen dat de politie een blauwe plek blauwer heeft gemaakt. FO brengt in zo'n geval de geweldscomponent in beeld. Om sowieso discussie te voorkomen zijn voor het veiligstellen van sporen door FO samen met het Nederlands Forensisch Instituut normen opgesteld; onder toezicht van het Openbaar Ministerie door een forensisch officier van justitie.

Stel een boa ziet een verdachte auto staan. Wat doet hij dan?

'Is de boa zelf met een voertuig, parkeer die dan op een niet-logische plek en laat de auto daar vooral staan. Vervolgens loopt de boa via een onlogische route naar het verdachte voertuig. Als de dader ook een onlogische route heeft gelopen, dan heeft FO pech. Maar kijk altijd of je op je route iets van schoensporen ziet. Belangrijk is om die route goed te onthouden en later via dezelfde route terug te lopen. Dan is de kans het kleinst dat het sporenbeeld wordt verstoord. Bel de meldkamer en geef aan of er personen bij betrokken zijn en of ze nog leven. Zet de omgeving rond het verdachte voertuig zo ruim mogelijk af. Het is gemakkelijker af te schalen dan op te schalen.

En markeer op de terugweg de gelopen route. Blijf in of bij het eigen voertuig wachten op de hulptroepen.'

'Omdat nieuwe types voertuigen alles registreren, is het van belang om niet of zo weinig mogelijk aan het voertuig zelf te zitten. Laat de motor draaien, zet geen verlichting uit en voorkom onnodig openen van portier of kofferbak.'

'Omdat de boa in principe getuige is, doet hij er goed aan alvast een soort logboek bij te houden, een feitenrelaas. Begin met: Om zo en zo laat ben ik gebeld door die en die. Ik kwam aanlopen, ik zie dit, ik heb dit en dat gedaan en er was daar nog iemand, die heeft ook nog meegekeken en toen ben ik teruggegaan en daarna is er niets meer gebeurd. Zoiets. Het belangrijkste is dat je altijd aan kunt geven wat je hebt gedaan. Dat je drie keer rond die auto hebt gelopen is niet erg, dat is menselijk, maar zorg dat je aangeeft wat je gedaan hebt. FO neemt foto's van de schoenen van de boa om later te kunnen zeggen: dat spoor is van de boa. Mogelijk wordt zelfs DNA afgenomen omdat de boa getuige is en we hem uit willen kunnen sluiten. We kunnen de boa daartoe echter nooit verplichten en het DNA-profiel blijft altijd in de zaak. Dus het komt niet in de DNA-database.'

Hoe is de organisatie op de pd geregeld?

'Pd-management is misschien wel de belangrijkste taak op de pd. Die wordt uitgevoerd door de Beheerder plaatsdelict, die heeft de regie en houdt alles bij in een logboek. De beheerder is vaak de eerst politiemedewerker die ter plaatse is. Hij is zo belangrijk dat, zelfs al is hij een aspirant, wanneer een hoofdcommissaris komt aanlopen, de aspirant hem de toegang tot de pd kan ontzeggen. Loopt de hoofdcommissaris toch door, dan heeft die dus echt een probleem. En ik denk dat als de aspirant de hoofdcommissaris fysiek van de pd afknikkert, hij daar geen problemen mee krijgt. De Beheerder plaatsdelict is de baas.'

Waarin verschilt de pd in een woongebied van het buitengebied?

'Allereerst de overeenkomst. Voor ons is de locatie van een pd niet interessant. Alle procedures zijn standaard. We werken heel methodisch volgens vaste protocollen. Daardoor maakt het niet uit of het buiten of binnen of in de stad of in het buitengebied is. Ook regen of sneeuw hebben geen enkele invloed op onze werkwijze. Uiteraard passen we ons wel persoonlijk aan de omstandigheden aan. Wat we in het bos veel vinden zijn schoensporen, bandensporen, achtergelaten producten en materialen, sigarettenpeuken, kledingstukken en al dan niet natuurlijk overleden personen – wat gelukkig niet al te vaak voorkomt. We komen geregeld in actie bij grote drugsgelateerde zaken en uiteraard om vast te stellen of iemand slachtoffer is van een misdrijf.'

> Lees verder op pagina 20

Bas Worm (1970) is dierecoloog, natuurfotograaf en schrijver van het boek Het Ree, observeren en herkennen. Hij is vicevoorzitter van Vereniging Het Edelhert en heeft een groot aantal artikelen over het ree gepubliceerd; altijd voorzien van zijn bijzondere foto's. Zo ook deze sprekende beelden van damherten.

Als Schuring en zijn mensen op de pd komen, dan is het slachtoffer al overleden. Wat soms ook wel voorkomt is letsel fotografie van nog levende slachtoffers van zware geweldszaken en zedendelicten. Dat soort zaken mag een rechercheur niet met zijn telefoon fotograferen. Dat moet met goede belichting en officiële kleurkaarten gebeuren zodat een advocaat achteraf niet kan zeggen dat de politie een blauwe plek blauwer heeft gemaakt. FO brengt in zo'n geval de geweldscomponent in beeld. Om sowieso discussie te voorkomen zijn voor het veiligstellen van sporen door FO samen met het Nederlands Forensisch Instituut normen opgesteld; onder toezicht van het Openbaar Ministerie door een forensisch officier van justitie.

Stel een boa ziet een verdachte auto staan. Wat doet hij dan?

'Is de boa zelf met een voertuig, parkeer die dan op een niet-logische plek en laat de auto daar vooral staan. Vervolgens loopt de boa via een onlogische route naar het verdachte voertuig. Als de dader ook een onlogische route heeft gelopen, dan heeft FO pech. Maar kijk altijd of je op je route iets van schoensporen ziet. Belangrijk is om die route goed te onthouden en later via dezelfde route terug te lopen. Dan is de kans het kleinst dat het

sporenbeeld wordt verstoord. Bel de meldkamer en geef aan of er personen bij betrokken zijn en of ze nog leven. Zet de omgeving rond het verdachte voertuig zo ruim mogelijk af. Het is gemakkelijker af te schalen dan op te schalen. En markeer op de terugweg de gelopen route. Blijf in of bij het eigen voertuig wachten op de hulp troepen.'

'Doordat nieuwe types voertuigen alles registreren, is het van belang om niet of zo weinig mogelijk aan het voertuig zelf te zitten. Laat de motor draaien, zet geen verlichting uit en voorkom onnodig openen van portier of kofferbak.'

'Doordat de boa in principe getuige is, doet hij er goed aan alvast een soort logboek bij te houden, een feitenrelaas. Begin met: Om zo en zo laat ben ik gebeld door die en die. Ik kwam aanlopen, ik zie dit, ik heb dit en dat gedaan en er was daar nog iemand, die heeft ook nog meegekeken en toen ben ik teruggedaan en daarna is er niets meer gebeurd. Zoiets. Het belangrijkste is dat je altijd aan kunt geven wat je hebt gedaan. Dat je drie keer rond die auto hebt gelopen is niet erg, dat is menselijk, maar zorg dat je aangeeft wat je gedaan hebt.

FO neemt foto's van de schoenen van de boa om later te kunnen zeggen: dat spoor is van de boa. Mogelijk wordt zelfs DNA afgenomen omdat de boa getuige is en we hem uit willen kunnen sluiten. We kunnen de boa daartoe echter nooit verplichten en het DNA-profiel blijft altijd in de zaak. Dus het komt niet in de DNA-database.'

Hoe is de organisatie op de pd geregeld?

'Pd-management is misschien wel de belangrijkste taak op de pd. Die wordt uitgevoerd door de Beheerder plaats-delict, die heeft de regie en houdt alles bij in een logboek. De beheerder is vaak de eerst politiemedewerker die ter plaatse is. Hij is zo belangrijk dat, zelfs al is hij een aspirant, wanneer een hoofdcommissaris komt aanlopen, de aspirant hem de toegang tot de pd kan ontzeggen. Loopt de hoofdcommissaris toch door, dan heeft die dus echt een probleem. En ik denk dat als de aspirant de hoofdcommissaris fysiek van de pd afknikkert, hij daar geen problemen mee krijgt. De Beheerder plaats-delict is de baas.'

Het zou handig zijn als boa's standaard een DNA-kit in de auto hebben

Waarin verschilt de pd in een woongebied van het buitengebied?

'Allereerst de overeenkomst. Voor ons is de locatie van een pd niet interessant. Alle procedures zijn standaard. We werken heel methodisch volgens vaste protocollen. Daardoor maakt het niet uit of het buiten of binnen of in de stad of in het buitengebied is. Ook regen of sneeuw hebben geen enkele invloed op onze werkwijze. Uiteraard passen we ons wel persoonlijk aan de omstandigheden aan. Wat we in het bos veel vinden zijn schoensporen, bandensporen, achtergelaten producten en materialen, sigarettenpeuken, kledingstukken en al dan niet natuurlijk overleden personen – wat gelukkig niet al te vaak voorkomt. We komen geregeld in actie bij grote drugsgerelateerde zaken en uiteraard om vast te stellen of iemand slachtoffer is van een misdrijf.'

Wat hoort niet bij jullie werk?

'Wat niet tot ons werkt behoort is de digitaal forensische opsporing. FO werkt wel nauw samen met de digitale opsporing. We vallen beiden onder de Afdeling Specialistische Opsporing. Tegenwoordig trekken we dan ook zoveel mogelijk samen op. Want zelfs de koelkast is tegenwoordig op het internet aangesloten dus al die digitale zaken geven heel veel interessante informatie. Vroeger duurde het uitlezen van een telefoon een week of twee. Nu gebeurt dat direct. We hebben veel aan foto's en filmpjes. Die geven exacte informatie over plaats en tijd. En uiteraard de personen die erop staan. En navigatiesystemen niet te vergeten. Daarop is tot een hele tijd terug te zien hoe iemand ergens naar toe is gereden.'

Belangrijk voor de boa is dus om van digitale gegevensdragers zoals telefoons af te blijven.

Hoe kan een groene boa het werk van FO gemakkelijker maken?

'Zoals ik al eerder zei, maak foto's, zorg dat niemand bij de pd komt en werk alvast aan je verbaal van bevindingen. Noteer zo veel mogelijk, want achteraf is dat een stuk moeilijker terug te halen. Waar een groene boa op voorhand wel mee kan helpen, is door alert te zijn op veranderingen in zijn omgeving, om gevonden voorwerpen zoals een kogelhuls veilig te stellen. Uiteraard alleen in het geval dat FO niet ter plaatse komt; anders laten liggen. Leg een daglogboekje aan waar al dat soort zaken in komen te staan. Hekken die worden opgezet, bandensporen op plekken waar normaal geen voertuigen komen. Schoten in de nacht; daarbij gaat het om tijd en richting – kijk de volgende ochtend of je schietsporen ziet op verkeersborden of bomen. Geuren die niet in de omgeving thuishoren. Leg het vast. Als er dan iets gebeurt, al is het na maanden, dan hebben wij misschien bij het begin van ons onderzoek een vliegende start.'

DNA-kit

'Het zou handig zijn als boa's standaard een DNA-kit in de auto hebben. Daar zit in: een zakje waar biologisch materiaal in kan, een imprimé proces-verbaal, een mondkapje en handschoenen. En wat nog veel beter zou zijn: een FO-training. Een korte training van bijvoorbeeld een dag waarin de groene boa leert wat hij wel of niet op een vermoedelijke pd mag en vooral móet doen. Net zoals een boa heeft geleerd om signalen van stroperij op te pakken, zo kan een boa ook leren professioneel op een pd te acteren. Misschien moeten wij (de politie, red.) onze PD-management opleiding afstoffen en geschikt maken voor groene boa's.

Tekst en foto's Rob Bijlsma

Hazelworm + fietspad = dode hazelworm

Net na de Tweede Wereldoorlog telde Nederland elfduizend auto's. Daar kwam snel verandering in. Al in 1949 oversteeg het aantal de 100.000, in 1965 het miljoen. In 2019 was dat verder opgelopen naar 8,5 miljoen. Op elke twee inwoners is er nu één auto. Die auto's vreten onwaarschijnlijk veel kilometers, in 2017 bijvoorbeeld 117 miljard (voluit 117.000.000.000), bijna niet te bevatten zoveel.

Dat een wagenpark met die mobiliteit slachtoffers onder de fauna teweegbrengt is al een tijdje bekend. In 1959 becijferde M.F. Mörzer Bruijns, toen nog directeur van het RIVON (een voorloper van Alterra) en later hoogleraar Natuurbeheer in Wageningen, een lokale sterfte van 24% onder volwassen merels bij Zeist. Zijn lijst van slachtoffers telde naast veel vogels (56% van alle slachtoffers) ook zoogdieren (39%) en amfibieën (5%). Sindsdien zijn er door het hele land, soms jaren achtereenvolgend, verkeersslachtoffers geteld, al dan niet op vaste trajecten. Zo becijferden Groot Bruinderink, Lammertsma en Spek voor de Veluwe in 2007 bijna 700 slachtoffers onder zwijnen, bijna 500 onder reeën en een kleine 100 onder edelherten. Dat zijn geen misselijke aantallen. Ga ermee rekenen, en niemand hoeft verbaasd op te kijken dat er in de wetenschap stukjes opduiken die aangeven dat er jaarlijks minstens 194 miljoen vogels en 22 miljoen zoogdieren hun Waterloo vinden op Europese wegen.

Slechts weinig mensen nemen de moeite, of vinden het interessant genoeg, om slachtoffers op fietspaden bij te houden. Terwijl toch het fietsverkeer is geëxplodeerd, zeker nu de grijze brigade zich van elektrische fietsen bedient. De oudjes (en in toenemende mate de jonkies) maken ook nog eens veel meer kilometers dan voorheen. Kwestie van 's avonds stekker in stopcontact, en de volgende ochtend met twee vingers in de neus op pad. Nu is dat allemaal uitstekend geregeld in Nederland, waar ons 37.000 kilometer fietspad ter beschikking staat. Nogal wat van die kilometers gaan door natuurgebieden, die indertijd zijn aangekocht om planten en dieren de ruimte te bieden maar steeds meer op recreatiegebieden beginnen te lijken. Bij elkaar fietst de tweewielermeute ongeveer 15 miljard kilometer per jaar, waarbij naar verhouding aardig wat rubber wordt versleten in Drenthe, fietsprovincie bij uitstek. Hoeveel slachtoffers maken die fietsers eigenlijk onder de wat tragere diersoorten op fietspaden in natuurgebieden?

Het toeval wil dat ik middenin een natuurgebied woon, en wel in Berkenheuvel, West-Drenthe. De twee verharde fietspaden in het gebied befiets ik veelvuldig. Voor het onderhavige verhaaltje gebruik ik delen van die twee fietspaden, namelijk over afstanden van 3.000 meter (schelpenpad, later duomix, dwars door het bos) en 2.200 meter (asfalt, later beton, door bos en heide). Zo moeilijk is het niet om, fietsend van A naar B, de hazelwormen te noteren die daar liggen te zonnen.

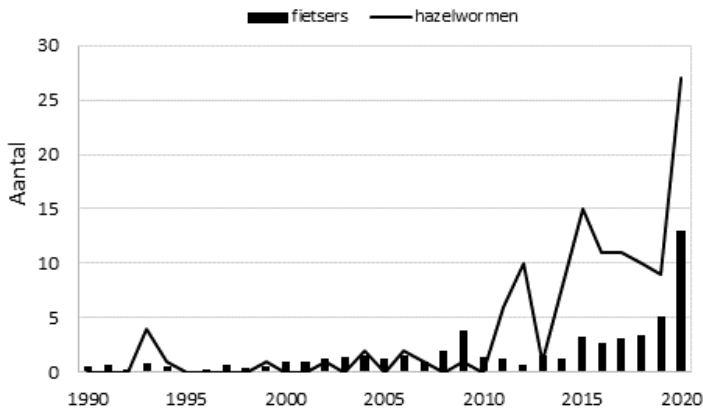
Of zijn platgereden, dat kan ook. Die verdwijnen allemaal in mijn opschrijfboekje, onder vermelding van geslacht, leeftijd, gewicht, lengte en status (dood of levend, zwanger of niet, wel of niet afgeknot achterlijf). En uiteraard houd ik ook de fietsers bij.

Dat is minder vreemd dan het lijkt, want de vluchtafstand van een hazelworm is nul.

In de afgelopen dertig jaar, gestart in 1990, is de frequentie waarmee ik beide diersoorten op de fietspaden tegenkwam, fors toegenomen. Fietsers bleven tot ongeveer 2010 redelijk schaars, maar hun aantal is daarna ontploft. De bijna verdrievoudiging in 2020 hing samen met de uitbraak van het coronavirus, maar feitelijk past deze piek in de trendlijn van de afgelopen tien jaar. Het aantal op het fietspad gevonden hazelwormen volgt min of meer eenzelfde trend als de aantallen fietsers. In grote lijnen geldt voor hazelwormen: hoe meer fietsers, hoe meer hazelwormen. Dat is minder vreemd dan het lijkt, want de vluchtafstand van een hazelworm is nul. Met andere woorden: een hazelworm heeft een geringe kans op overleving als hij op het fietspad ligt te zonnen. Dat 164 van de 195 hazelwormen (84%) dood waren toen ik ze op de fietspaden aantrof, zegt genoeg. En de kans is groot dat de levende hazelwormen ook aan hun eind waren gekomen als ik ze niet had verwijderd.

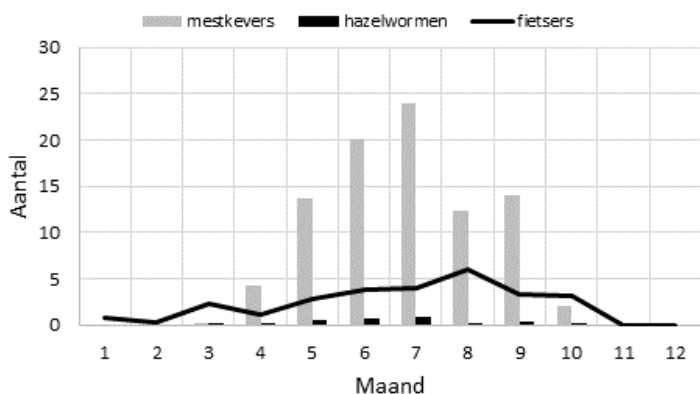
Ik denk zelfs dat de minieme kans op overleving (liggend op een fietspad) de afgelopen jaren zelfs nog is verminderd omdat het huidige fietsersvolkje niet alleen geëlektrificeerd is (en dus veel harder gaat dan voorheen), maar ook nog eens veel meer in groepjes optrekt (duo's vooral, maar oplopend tot handvol of meer). Voeg daar de toename van racefietsers aan toe, en het zal duidelijk zijn dat de oplettendheid van fietsers miniem is geworden. Men heeft oog voor elkaar of zichzelf, niet voor de omgeving.

Het is misschien veelzeggend dat ik tijdens de vele honderden fietstochten in de afgelopen dertig jaar maar twee keer afgestapte fietsers ben tegengekomen die stonden te kijken naar een hazelworm. In diezelfde periode zag ik er dus 195.

Figuur 1. Gemiddeld aantal fietsers per fietstocht op twee fietspaden (samen 5,2 km lengte) op Berkenheuvel in West-Drenthe in 1990-2020, en aantal op dezelfde fietspaden tijdens dezelfde tochten aangetroffen hazelwormen.

Een extra probleem voor hazelwormen is bovendien dat hun activiteiten sterk overlappen met de activiteiten van fietsers (figuur 2). Weliswaar zijn fietsers tegenwoordig jaarrond aanwezig, maar de grootste aantallen passeren in het voorjaar en de zomer (de goede vertegenwoordiging in de herfst in figuur 2 valt toe te schrijven aan 2020, een uitbijter als gevolg van het coronavirus). De eerste hazelworm zag ik op 11 maart, de laatste op 5 oktober. De bulk vond ik in mei, juni en juli (154 van de 195, oftewel 80%), samenvallend met topdrukke op de fietspaden (al is het in augustus helemaal kermis).

Figuur 2. Maandelijkse gemiddelden van per fietstocht aangetroffen fietsers, hazelwormen en mestkevers op twee fietspaden (5,2 kilometer lengte) op Berkenheuvel in West-Drenthe, berekend over 1990-2020.

Dat er niet alleen hazelwormen sneuvelen, moge duidelijk zijn. Ik vind ook dode ringslangen, levendbarende hagedissen en bruine kikkers. En natuurlijk heel veel mestkevers. In het gebied lopen namelijk aardig wat koeien. De op of nabij fietspaden gedeponeerde koeienflatsen trekken mestkevers aan. Ook mestkevers hebben een vluchtafstand van vrijwel nul meter, dus een mestkever op het fietspad is meestal een dode. Van de 5.881 op beide fietspaden gevonden mestkevers was dan ook 91% platgereden. De activiteiten van mestkevers overlappen nog sterker met die van fietsers, dan het geval is bij hazelwormen.

Het voert te ver om hier in te gaan op de gevolgen van deze sterfte op de lokale populatie hazelwormen. Laat ik het er voorlopig maar bij laten dat fietsers aan de lopende band hazelwormen doodrijden en dat een toename van fietsers tevens een toename van het aantal gedode hazelwormen inhoudt. Bedenk ook dat omzetting van schelpen- en asfaltpaden in betonpaden de sterfte nog verder opvoert. Dat heeft te maken met de opwarmings- en afkoelingsnelheid van de verschillende substraten, en dus met hun aantrekkelijkheid als opwarmplek voor hazelwormen. En het maakt veel uit of een zomer nat en koud is, of nat en warm, of droog en warm. Hazelwormen reageren sterk op weersomstandigheden waardoor ze het ene moment meer bewegen of geëxponeerd zijn dan het andere. Ingewikkelde materie, biologie ten voeten uit. Maar dat is iets voor een ander verhaal.

Foto 1. Vers dood vrouwtje hazelworm met afgeknot achterlijf (staartpunt eerder verloren) en platgereden kop, betonfietspad langs Wapserveld, 11 mei 2011.

Foto 2. Veel hazelwormen zijn bij vondst al platgereden en in stukken uiteen gevallen (staart verdwenen), zoals deze op 20 juni 2010 op een betonfietspad in Berkenheuvel. Let op dode mestkever aan de kopse kant, een afgeleid slachtoffer dat zijn smikkelen aan een lijkje met de dood bekocht.

Foto 4. Hazelwormen aan de randen van fietspaden hebben een betere overlevingskans dan die middenop liggen te zonnen of die proberen over te steken, Berkenheuvel, 19 mei 2012.

Foto 3. Levende hazelworm middenop betonfietspad, Berkenheuvel, 6 juli 2018. De meeste mensen zien het verschil niet tussen een takje en een hazelworm. Vorm (rondingen zonder hoeken), kleur (koperachtig) en glans (bijna blikkerend) zijn echter kenmerkend en volstaan om in één oogopslag een hazelworm te onderscheiden van takjes.

Tekst Laura van Dorland - Kievit

Vuurwerkoverlast

MET DANK AAN JOHAN VAN DER LEE, VUURWERKSPECIALIST POLITIE EENHEID ROTTERDAM

Het loopt richting het einde van het jaar en begin november regent het alweer meldingen van vuurwerkoverlast. Het klinkt als stroperij, als het schieten met automatische wapens of plofkraken maar in werkelijkheid gaat het om het afsteken vuurwerk; vaak om illegaal professioneel vuurwerk welteverstaan.

De definitie van vuurwerk

In artikel 1.1.1 lid 1 onder e. van het Vuurwerkbesluit wordt vuurwerk omschreven als een pyrotechnisch artikel ter vermaak. Voor de een is het vermaak, voor de ander pure ergernis. In ons vak hebben we meestal te maken met dat laatste, de ergernis. De luide knallen, dat gaat vaak nog wel, maar de vernielingen gepleegd met vuurwerk en het vuurwerkgebruik tegen hulpverleners en handhavers kan niet door de beugel.

*[Artikel 1.1.1 lid 1 onder e. van het Vuurwerkbesluit
pyrotechnisch artikel: artikel dat explosieve stoffen of een explosief mengsel van stoffen bevat die tot doel hebben warmte, licht, geluid, gas of rook dan wel een combinatie van dergelijke verschijnselen te produceren door middel van zichzelf onderhoudende exotherme chemische reacties.]*

Bij pyrotechniek moet je denken aan een product dat ontstoken kan worden met een lont, trek – of wrijvingsontsteking (strijkvlak). De te verwachten effecten na afsteken zijn rook, vuur, licht en knal; of het stuk vuurwerk gaat de lucht in waarna deze effecten voorkomen.

In Nederland hebben we het over consumenten-vuurwerk én professioneel vuurwerk, wat is nu eigenlijk het verschil?

In de wet- en regelgeving rondom het vuurwerk, het vuurwerkbesluit wordt het volgende hierover geschreven:

Consumenten vuurwerk

In artikel 1.1.1 lid 1 onder i van het Vuurwerkbesluit is de definitie van consumentenvuurwerk: vuurwerk dat is ingedeeld in categorie F1, F2 of F3 en dat bij of krachtens dit besluit is aangewezen als vuurwerk dat ter beschikking mag worden gesteld voor particulier gebruik.

Handig om te weten is dat er op het vuurwerk een aantal zaken beschreven dienen te staan.

Artikel 2.1.3 lid 1 van het Vuurwerkbesluit stelt dat:

1. Consumentenvuurwerk is voorzien van:
  - a. de aanduiding: Geschikt voor particulier gebruik;
  - b. een vermelding of afbeelding van de soort van het vuurwerk waaruit duidelijk blijkt wat de te verwachten effecten tijdens het functioneren zijn;
  - c. de naam, de geregistreerde handelsnaam of de geregistreerde merknaam van de fabrikant en één postadres waarop contact met hem kan worden opgenomen;
  - d. indien de fabrikant niet is gevestigd op het grondgebied van de Europese Unie: de gegevens, genoemd onder c, en de naam, geregistreerde handelsnaam of geregistreerde merknaam van de importeur en het postadres waarop contact met hem kan worden opgenomen;
  - e. indien de importeur niet in Nederland is gevestigd: de gegevens, genoemd onder c en d, en de handelsnaam of het handelsmerk en de naam en de plaats van vestiging van de distributeur;

- f. de naam en het type van het artikel, het door de fabrikant bij de vervaardiging toegekende artikelnummer dat dient ter identificatie van het vuurwerk en, voor zover het vuurwerk betreft dat is ingedeeld in categorie F3, het productiejaar van het vuurwerk, het registratienummer en het product-, partij- of serienummer van het product;
- g. de minimumleeftijd voor het verkopen of anderszins ter beschikking stellen van het consumentenvuurwerk, bedoeld in artikel 2.3.5;
- h. de categorie, bedoeld in artikel 1A.1.3, waartoe het consumentenvuurwerk behoort;
- i. de NEM;
- j. een gebruiksaanwijzing met zodanige aanwijzingen en waarschuwingen dat bij het dienovereenkomstig handelen geen letsel of schade bij de gebruiker en omstanders kan ontstaan.

Mocht het vuurwerk niet voorzien zijn van deze vermeldingen, dan is het geen consumentenvuurwerk. Dan is het professioneel vuurwerk.

Professioneel vuurwerk

Onder professioneel vuurwerk wordt wettelijk verstaan, artikel 1.1.1 lid 1 onder e. 'Vuurwerk dat is ingedeeld in categorie F4, alsmede vuurwerk dat is ingedeeld in categorie F2 of F3 en dat niet bij of krachtens dit besluit is aangewezen als vuurwerk dat ter beschikking mag worden gesteld voor particulier gebruik'. Vanaf 2020 is nieuw dat de Categorie F3 is aangewezen als professioneel vuurwerk en daarom verboden in Nederland.

Deze gebruikte categorie indeling is afkomstig vanuit de Europese Pyro Richtlijn en is te vinden in artikel 6 van deze richtlijn.

De categorieën luiden als volgt en zijn voor heel Europa gelijk:

- Categorie F1: vuurwerk dat zeer weinig gevaar en een te verwaarlozen geluidsniveau oplevert en bestemd is voor gebruik in een besloten ruimte, inclusief vuurwerk dat bestemd is voor gebruik binnenshuis; denk hierbij aan sterretjes en trektouwtjes. Vanaf 12 jaar te kopen;

- Categorie F2: vuurwerk dat weinig gevaar en een laag geluidsniveau oplevert en bestemd is voor gebruik buitenshuis in een afgebakende plaats; denk hierbij aan cakes. Vanaf 16 jaar te kopen;
- Categorie F3: vuurwerk dat middelmatig gevaar oplevert en bestemd is voor gebruik buitenshuis in een grote open ruimte, en waarvan het geluidsniveau niet schadelijk is voor de menselijke gezondheid; denk hierbij aan rotjes en Chinese matten (in Nederland verboden);
- Categorie F4: vuurwerk dat veel gevaar oplevert en uitsluitend bestemd is voor gebruik door personen met gespecialiseerde kennis, en waarvan het geluidsniveau niet schadelijk is voor de menselijke gezondheid. Denk hierbij aan de nitraten en cobra's maar ook zwaar siervuurwerk (in Nederland verboden).

Verpakkingen

Vuurwerk is een gevaarlijke stof van de UN klasse 1, zijnde explosief of een brandbevorderaar. Vuurwerk is dan ook verder onder te verdelen in de volgende UN subklassen:

- 1.1 Massa explosief, dat wil zeggen dat de artikelen gelijktijdig af gaan;
- 1.2 Scherfwerking, deze categorie is eigenlijk niet van toepassing in Nederland;
- 1.3 Brand op afstand, brand bevorderaar;
- 1.4 Gering explosie gevaar.

Indeling in klassen

In deze klasse zijn voor vuurwerk de toevoegingen van de letters 'G' en 'S' gebruikelijk als het gaat om de aanduiding op verpakkingen.

'G' staat voor Pyrotechnisch mengsel. Dit betekent dat er meerdere verschillende stoffen in zitten. Te denken valt dan aan stoffen die een knal, lichtflits en of rook veroorzaken. Op de verpakkingen van onder andere vuurpijlen en siervuurwerk is de aanduiding 'G' te vinden.

'S' staat voor een stof of voorwerp met een zeer beperkt risico. Of een stof die zodanig is verpakt dat het gevaar, onder normale omstandigheden, binnen de UN-verpakking blijft. Toegelaten knalvuurwerk met een lading van zwart buskruit valt meestal in de categorie 1.4 S.

Dat 'los zwart buskruit' is van de klasse 1.1, zijnde een massa-explosief. Als dit buskruit in een huls gedaan wordt, krijgt het de aanduiding 1.2G, immers is er dan sprake van scherfwerking bij het tot 'ontploffing' brengen. De gevulde huls, zijnde een patroon, wordt vervolgens verpakt in een kunststofhoudertje, in een doosje met een antistatische folie en gaat daarna in een speciaal UN-gekwalificeerde doos. De uiteindelijk UN-klasse wordt dan 1.4S. Dit houdt in 'geen gevaar' en kan dan onbeperkt vervoerd worden.

Een grote UN-doos met daarin kleinere verpakkingen en de binnenverpakking in bijvoorbeeld een metalen korf, zie je vaak bij siervuurwerk, de zogenaamde batterijen en vuurpijlen. Op die manier worden de risico's geminimaliseerd en een blijft alle gevaar binnen de verpakking.

Vuurwerk dat oorspronkelijk is ingedeeld in de UN klasse 1.1 / 1.2 / 1.3 kan dus bij goed verpakken uiteindelijk toch als klasse 1.4 G/S worden geclassificeerd. Dit is van belang bij transport en opslag.

De verpakkingsnorm staat in het ADR Bijlage A, de voorschriften voor het vervoer van gevaarlijke goederen, en is overgenomen uit de wet en regelgeving zoals die mondiaal geldt. Als boea zul je hier niet zo gauw mee te maken krijgen.

ADR is de afkorting van de Franse titel van het Europees verdrag betreffende het internationaal vervoer van gevaarlijke goederen over de weg: "Accord européenne relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route". Dit verdrag is gesloten in de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties te Genève (Zwitserland) op 30 september 1957. Het trad in werking op 29 januari 1968. 39 landen zijn toegetreden tot het verdrag, waaronder België en Nederland. (*Wikipedia*)

De belangrijkste artikelen voor de boea als het gaat om vuurwerk

Vuurwerkoverlast; branden en vernieling - Foto De Gelderlander

Vuurwerkbesluit

Artikel 1.2.2, lid 3: Het is verboden als een ander dan een persoon met gespecialiseerde kennis professioneel vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik op te slaan, voorhanden te hebben of tot ontbranding te brengen.

Artikel 1.2.2, lid 4: Het is verboden vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik binnen het grondgebied van Nederland te brengen, op te slaan, te vervaardigen, toe te passen, voorhanden te hebben, aan een ander ter beschikking te stellen of tot ontbranding te brengen indien dit niet voldoet aan het bepaalde bij of krachtens dit besluit.

Samengevat gaat het in lid 3 en 4 van dit artikel over vuurwerk wat niet aan de gestelde regels voldoet.

Artikel 1.2.4: Het is verboden vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik voorhanden te hebben buiten een inrichting als bedoeld in . . . Dit artikel gaat over het voorhanden hebben van vuurwerk buiten de verkooperperiode en buiten de afsteektijden op de openbare weg of op een voor het publiek toegankelijke plaats (uitzonderingsbepalingen niet van toepassing).

Artikel 1.2.7: Het is een ieder die anders dan beroepshalve vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik tot ontbranding brengt, verboden handelingen te verrichten of na te laten waarvan hij weet of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat daardoor gevaren kunnen optreden voor mens of milieu. Dit betreft een zorgplichtartikel en geldt voor een ieder.

Artikel 2.3.6: Het is verboden vuurwerk, anders dan bedrijfsmatig, tot ontbranding te brengen op een ander tijdstip dan tussen 31 december 18.00 uur en 1 januari 02.00 uur van het daarop volgende jaar. Dit artikel heeft betrekking op het afsteken van (alle) vuurwerk, uitgezonderd fop- en schertsvuurwerk, buiten de toegestane periode.

Vorming wettelijk kader

Bij het schrijven van een proces-verbaal of het laten voorgeleiden van een verdachte bij aanhouding is het noodzakelijk om een juist en volledig wettelijk kader te hebben.

Het wettelijk kader wordt op de volgende manier ingevuld:

1. Overtreding van artikel 9.2.2.1 1e lid van de Wet Milieubeheer, gelet op:
2. Dan het artikel vermelden vanuit het Vuurwerkbesluit zoals bijvoorbeeld
  - a. artikel 1.2.2, (1e) 3e en 4e lid voorhanden hebben van enz. illegaal, professioneel, vuurwerk (gelet op artikel 1 tijdelijke regeling aanwijzing Professioneel vuurwerk);
  - b. artikel 1.2.4 voorhanden hebben van vuurwerk buiten een inrichting. (buiten de toegestane tijden, verkoop en afsteek periode) uitzonderingsbepalingen niet van toepassing;
  - c. artikel 2.3.6 afsteken van vuurwerk buiten de toegestane periode, (31 dec 18:00 t/m 1 jan 02:00 uur)
3. Gelet op de regels gesteld in het RACT, juncto artikel 1a onder 1 van de Wet op de Economische Delicten;
4. Strafbaar gesteld in artikel 6 van de Wet Economische Delicten

Artikel 6.1: Hij, die een economisch delict begaat, wordt gestraft:

6.1.1 in geval van misdrijf, voor zover het betreft een economisch delict, bedoeld in artikel 1, onder 1, of in artikel 1a, onder 1, met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren, taakstraf of geldboete van de vijfde categorie.

Carbid

Dat is geen vuurwerk. Hierover is het een en ander vaak in de Algemene Plaatselijke Verordening geregeld.

Kennis

Bij de politie is de nodige kennis voor wat betreft vuurwerk en de afhandeling van dit soort zaken; bij milieuagenten bijvoorbeeld. In veel politie-eenheden zijn in de vuurwerkperiode aparte teams op dit onderwerp actief. Grotere zaken waar het om de illegale handel professioneel vuurwerk gaat, worden opgepakt en uitgevoerd door de Teams Milieu.

Jachthuis Leimuiden

Jacht en Outdoor Wereldwijd

**Pulsar Thermal or Digital
Warmtebeeld of Digitaal nachtzicht?
Een voorzetter of als richtkijker?
Welke montage mogelijkheden zijn er als ook de optische kijker in gebruik blijft?
Inschieten, hoe?**

**Bel of mail ons voor een afspraak in de winkel,
waar wij u de verschillende mogelijkheden kunnen uitleggen en laten zien.**

Geopend van dinsdag t/m vrijdag van 10.00 – 18.00. Zaterdag van 10.00 – 17.00. Zondag en maandag gesloten

JHL Leimuiden Tuinderij 15-a ☎ 0172 506593 info@jachthuisleimuiden.nl / www.jachthuisleimuiden.nl

Verkoop geweren, optiek en nachtzicht op afspraak

www.limpopo.dk

www.diana.dk

Tekst Joppe Knoppers

Foto's Bas Worm

Toezicht edelhertenbronst

JOPPE KNOPPERS IS LID VAN HET JUNIORENKABINET

Ik ben sinds dit jaar werkzaam als vrijwillige boa bij vereniging Natuurmonumenten, in de natuurgebieden Veluwezoom en Deelerwoud. Een jaarlijks fenomeen is het bronsttoezicht. Dit jaar was het bronsttoezicht in de periode van 21 september tot 11 oktober. Elke avond is er minimaal een koppel toezicht aanwezig op de Veluwezoom en een koppel in het Deelerwoud. In het weekend zijn er dubbele diensten. Vanaf 06:00 tot 13:00 uur en dan nog een ploeg van 13:00 tot 21:00 uur.

De boa's van Natuurmonumenten worden jaarlijks ondersteund door veel collega's vanuit omliggende terreinen. Boa's van de Handhaving Gemeente Rheden, politie, Landgoed Middachten, Landgoed Rozendaal, Landgoed Kiezelberg, Landgoed Groot Moeshul, Staatsbosbeheer en de gemeente Arnhem. In totaal hebben er 33 collega's samengewerkt om de diensten voor het bronsttoezicht te draaien.

Het is een druk jaar geweest en het heeft geresulteerd in 86 processen-verbaal. Die varieerde van 'het zich bevinden in het natuurgebied na zonsondergang' tot 'het betreden van de afgesloten gebieden' en 'het negeren van de gesloten verklaring na zonsondergang'.

Voor mij was het, naast mijn eerste jaar als vrijwillige boa bij Natuurmonumenten, ook het eerste jaar dat ik de hertenbronst van zo dichtbij mee mocht maken. Prachtig om te zien en een bijzondere ervaring. En heel prettig en leerzaam om met ervaren collega's op pad te gaan en de herten beter te leren aan te spreken (te herkennen).

Al met al kijk ik met een goed gevoel terug op mijn eerste bronsttoezicht en hoop ik dat ik er nog veel mag meemaken!

Hertenbronst

Vanaf begin september is de bronst van de edelherten. De geweidragers – de mannetjes – lopen dan niet meer bij elkaar. Ze zijn elkaars concurrenten geworden en zoeken het kaalwild – de vrouwtjes zonder gewei – op vanwege de voortplanting. Om de vrouwtjes te laten weten waar ze zijn en om andere mannetjes angst aan te jagen, gooien ze de kop in de nek en stoten een vérdragend gebrul uit; het zogenaamde burlen. (Het gedrag lijkt een beetje op het loeien van koeien.) Daar komen de hindses – de vrouwtjes – op af, maar ook de meer dominante en ervaren herten, om ook het roedel – de groep vrouwtjes – voor zich op te eisen. Bijna altijd volgen er gevechten tussen de mannetjes. Soms is het schijn maar meestal komt het tot fysieke confrontaties waar de vonken vanaf vliegen en het kleunen van de geweien tot ver in de omtrek te horen is. Een bijzonder jaarlijks terugkerend spektakel.

Tekst Jaap Wansinck
Foto's Ton Richter en Redactie

In gesprek met Rik Nieuwerf

OVER VALWILD IN DE PROVINCIE UTRECHT

Tijdens de 1ste KNVvN Verenigingsdag op 6 september 2019 is H.W. (Rik) Nieuwerf gehuldigd met een speld en een oorkonde voor ruim 40 jaar lidmaatschap van de KNVvN. Hij is geen boa meer.

Valwild in het Utrechtse wordt verzorgd door de Stichting Valwild Utrecht, de SVU. Dat gebeurt sinds het wegvallen van de Veldbrigade in 2003-2004. Die beheerde altijd de valwildafhandeling waarna de Milieudienst het overnam. Deze dienst had geen pikettelefoon zoals de Veldbrigade waardoor uiteindelijk de plaatselijke politie het zelf maar moest regelen.

In de praktijk waren het de dierenartsen en dierenambulances die de gewonde dieren vervoerden en verzorgden. Resultaat was dat veel dieren stierven aan stress. Bij de politie ontbrak het vaak aan kennis en middelen om de dieren op een snelle en vakkundige wijze uit hun lijden te verlossen.

Als reactie hierop besloten een aantal mensen van onder andere Vereniging Het Ree en leden van de KNVvN om de pikettelefoon weer nieuw leven in te blazen waarna de meldkamer van de politie, waar de meldingen van aangerezen dieren terecht kwamen, op de hoogte werd gebracht. In de eerste paar jaar werden de kosten zoals voor de telefoon, betaald door Vereniging Het Ree en ook de KNVvN ondersteunde iets en leverde de coördinator.

Als er nu bij de politiemeldkamer een melding van een ongeval binnenkomt waarbij een dier betrokken is, dan geeft de politie via de pikettelefoon dat door aan de coördinator – dat is de beheerder van de pikettelefoon van de SVU. De coördinator kijkt vervolgens wie de dichtstbijzijnde vrijwilliger-jachtopzichter-boa in de buurt van de meldplaats is, en geeft hem telefonisch de relevante informatie door.

Deze persoon handelt namens de politie de gevolgen van de aanrijding op een vakbekwame manier én met de juiste papieren, af.

In 2005 verstrekte de dienst Faunabeheer van de provincie Utrecht een eenmalige startsubsidie voor drie jaar. Daarvan kon de coördinator een beetje vergoed worden en werden de vrijwilligers verzekerd. In 2008 stopte die subsidie helaas en moest de SVU haar eigen broek op houden. Om dit mogelijk te maken werden er met wegbeheerders overeenkomsten afgesloten. Deze overeenkomsten hebben de financiële basis gelegd om de vaste kosten van de SVU te kunnen betalen.

Om dit werk te kunnen blijven doen is het van belang dat belanghebbenden zoals – grote en kleine - terreinbeherende organisatie, wegbeheerders, gemeenten en provincie hun verantwoordelijkheid gaan inzien en de SVU financieel blijven of gaan ondersteunen.

De gegevens die door de stichting verzameld worden van de afgehandelde meldingen en die als zodanig ook in kaart gebracht worden, zijn van belang voor wegbeheerders, gemeentes, wildbeheereenheden, de Faunabeheereenheid, de grote terreinbeherende organisaties en particulieren grondeigenaren.

Allerlei dieren vallen onder de term 'valwild'. Sommige dieren zijn bij het ongeval onmiddellijk dood en andere leven nog. De vrijwilligers van de SVU krijgen een opleiding om deze dieren op een vakkundige wijze uit hun lijden te verlossen. Zijn de dieren zodanig 'beschadigd' dat er weinig meer van over is, dan wordt het dier 'teruggegeven' aan de natuur, om voor voedsel te dienen voor predatoren. Soms, en zeker bij reeën, gebeurt het dat het dier dood is maar nog wel geschikt voor menselijke consumptie. Dan wordt het naar de poelier gebracht. Het geld wat dit opbrengt, is voor de gedupeerde of gaat naar de SVU. Is een dier niet op de meldplaats te vinden dan wordt de terreineigenaar of zijn gemachtigde op de hoogte gesteld dat er een verwond dier op die plaats vermist is.

Alle vrijwilligers zijn lid van de KNVvN en boa of ex-boa, wat aangeeft dat dit vakbekwame mensen zijn die allen zonder enige financiële vergoeding hun diensten aanbieden en bij nacht en ontij klaarstaan voor de gemeenschap. Als beloning hebben zij eens per jaar een gezellig samenzijn met hun partner onder het genot van een hapje en een drankje.

Stichting Valwild Utrecht

De Stichting Valwild Utrecht en de bij haar aangesloten deskundige buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) vervullen een belangrijke taak in de afhandeling en registratie van aangereden (grote hoef-) dieren in de provincie. Waar nodig dragen zij de zorg voor het aangereden dier of verlossen zij het uit zijn lijden. Tevens zorgen zij voor een correcte afvoer van de dode reeën. Mede dankzij hun zorgvuldige registraties kunnen beleidsmakers knelpunten met een verhoogd risico op aanrijdingen met wild actief opsporen en gerichte (preventieve) maatregelen treffen.

Wat te doen bij het aanrijden van wild?

1. Bel direct de politie 0900-8844 (ook als het dier niet blijft liggen);
2. Geef de locatie zo nauwkeurig mogelijk door;
3. Geef zo mogelijk de diersoort en het aantal door;
4. Wacht de komst van de politie of faunabeheerder af. Rijd niet door en neem het door u aangereden wild niet mee, dit is strafbaar!

Is het gewonde dier gevlucht, dan spoort de faunabeheerder het op (en voert het dode dier af). Dit voorkomt dat een gewond dier onnodig lijdt.

Voorzorgsmaatregelen aanrijdingen

- Pas de snelheid op de omstandigheden aan, zeker na zonsondergang. Bij een snelheid van 60 km/uur heeft het wild nog een kans een auto te ontwijken;
- Let op oplichtende ogen in de berm en pas uw snelheid aan;
- Houd er rekening mee dat er meerdere dieren kunnen volgen;
- Wijk niet uit en houd het stuur recht, dat is voor u het veiligst.

Bron: website Faunabeheereenheid Utrecht

Vogelgriep - raak dode vogels niet aan

De laatste jaren is de Vogelgriep niet meer uit Nederland weg te denken. Met name aan het eind van de herfst en het begin van de winter worden de eerste gevallen geconstateerd. Door de verspreiding snel inzichtelijk te krijgen, zijn maatregelen te treffen om verdere verspreiding te beperken.

Wat is Vogelgriep?

Vogelgriep (Aviaire Influenza, AI) is een verzamelnaam voor verschillende griepvirussen. Er bestaat een milde en een

gevaarlijke vorm. De gevaarlijke vorm wordt ook wel klassieke vogelpest genoemd. De meeste virussen zijn van de milde variant; Laag Pathogene Aviaire Influenza (LPAI). Dieren vertonen daarbij lichte ziekteverschijnselen. Bij vogelgriep van het type H5 of H7 kan dit echter veranderen in de zeer besmettelijke variant; Hoog Pathogene Aviaire Influenza (HPAI). Om die reden worden bedrijven ook bij een H5 of H7 uitbraak van de milde vorm geruimd. (bron: Wageningen Bioveterinary Research)

Kunnen mensen ziek worden van vogelgriep? Sommige varianten van de vogelgriep zijn overdraagbaar op mensen (zoönose). Vogelpest, de gevaarlijke variant van vogelgriep (HPAI) vormt een risico voor de volksgezondheid. Direct contact met besmet pluimvee kan leiden tot ernstig verloopende infecties bij mensen. De vrees bestaat dat het virus zodanig verandert dat het zich gemakkelijk onder mensen kan verspreiden. Dat kan dan leiden tot een wereldwijde griep epidemie, een zogenaamde pandemie. (bron: Wageningen Bioveterinary Research)

Hygiëne

Om hygiënisch met gevonden dode vogels om te gaan, heeft de NVWA op haar website een handleiding staan (hiernaast weergegeven). nvwa.nl/onderwerpen/vogelgriep-preventie-en-bestrijding/documenten/dierziekten/vogelgriep/protocollen/handleiding-voor-het-opruimen-van-dood-gevonden-wilde-watervogels

Overzicht gevonden soorten

In onderstaand overzicht zijn de wilde vogelsoorten genoemd waarbij hoog-pathogene vogelgriep (HPAI) H5N8 of (HPAI) H5N1 virusbesmetting in 2020 is vastgesteld. Deze lijst is vastgesteld op basis van de rapporten van de overheid, aan de OIE – de Wereldorganisatie voor diergezondheid – tot en met 17 november.

De vogels zijn gevonden in de provincies Friesland, Groningen, Noord-Brabant, Noord-Holland, Utrecht, en Zuid-Holland.

H5N8 is gevonden bij

Eenden, ganzen, zwanen (Anatidae)

- Brandgans (*Branta leucopsis*)
- Knobbelzwaan (*Cygnus olor*)
- Grauwe Gans (*Anser anser*)
- Kolgans (*Anser albifrons*)
- Rietgans (*Anser fabalis*)
- Smient (*Anas penelope*)
- Wilde Eend (*Anas platyrhynchos*)

Havikachtigen (Accipitridae)

Buizerd (*Buteo buteo*)

Uilen (Strigidae)

Velduil (*Asio flammeus*)

H5N1 is gevonden bij

Eenden, ganzen, zwanen (Anatidae)

- Grauwe Gans (*Anser anser*)
- Smient (*Anas penelope*)
- Wintertaling (*Anas crecca*)
- Kieviten en plevieren (Charadriidae)

Laatste stand van zaken

Op de website van de NVWA is steeds een actueel overzicht te vinden van besmette dode vogels: nvwa.nl/onderwerpen/vogelgriep-preventie-en-bestrijding/monitoring-wilde-vogels

Waar gevonden vogels te melden

Heeft u dode vogels gevonden? Kijk dan op de website van de NVWA bij wie u dat moet melden: nvwa.nl/onderwerpen/vogelgriep-preventie-en-bestrijding/vraag-en-antwoord/melden-dode-wilde-watervogels

Gebruikte bronnen: NVWA, DWHC en Wageningen University & Research

HANDLEIDING VOOR HET OPRUIMEN VAN DOOD GEVONDEN WILDE (WATER)VOGELS

1 van 1

Deze handleiding is bedoeld voor medewerkers van de Dierenambulance, de Dierenbescherming en overige organisaties die worden ingezet bij het ophalen, verpakken en vervoeren van de kadavers van wilde (water)vogels.

Het H5N8 virus dat momenteel wordt aangetoond bij wilde (water)vogels is voor zover nu bekend, niet gevaarlijk voor de mens. Toch is het belangrijk om wel de nodige hygiënemaatregelen in acht te nemen. Bij (water)vogels die in de vrije natuur zijn gestorven aan de vogelgriep, zal het virus vooral aanwezig zijn in de vogelpoep. Contact hiermee moet dus zoveel mogelijk voorkomen worden.

Als u onderstaande hygiënische maatregelen volgt, is de kans dat u in contact komt met het virus zo klein mogelijk.

De Dierenambulance, Dierenbescherming en overige organisaties zijn zelf verantwoordelijk voor het voorhanden hebben van de volgende materialen:

- Wegwerpoverall
- Latex wegwerphandschoenen
- Werkhandschoenen
- Stevige plastic overschoenen
- Mondkapje (minimaal FFP2 klasse)
- Sterillium
- Kadaverzakken
- Tie wraps of tape
- Schep, blik en schepnet
- Vuilniszakken

WERKWIJZE

- De medewerker zorgt voor vertrek dat alle benodigde materialen in de auto liggen en een duidelijke scheiding van schoon en vuil in de auto.
- Bij aankomst op de locatie waar de kadavers liggen, trekt de medewerker de bovenstaande persoonlijke beschermingsmiddelen aan. Over de eigen schoenen worden stevige plastic overschoenen gedragen.
- Kadavers NOOIT met blote handen aanraken. Raap de kadavers met een schep, blik of schepnet op en stop deze in een binnenstebuiten gekeerde kadaverzak. Maak de kadaverzak goed dicht met een tie wrap of tape.
- Inspecteer tevens de directe omgeving rond de kadavers op zieke en/of dode dieren.
- Na het verzamelen van de kadavers ontsmet u de handen met Sterillium. U trekt de persoonlijke beschermingsmiddelen uit, stopt deze in een vuilniszak en maakt de zak goed dicht.
- Hierna ontsmet u nogmaals de handen met Sterillium.
- De zak met kadavers, vuilniszak met persoonlijke beschermingsmiddelen én de gebruikte materialen worden aan de buitenzijde besproeid met Sterillium.
- De zak met kadavers en de vuilniszak worden op een reinigbare ondergrond in het vuile gedeelte van de auto vervoerd en vervolgens afgeleverd bij een kadaververzamelpunt van de gemeente.
- Bij meer dan drie verse kadavers van watervogels op één locatie gevonden of meer dan 20 kadavers van andere vogelsoorten, dient u contact op te nemen met de NVWA op telefoonnummer 045-5463188 voor eventuele nadere instructies. Geef bij de melding duidelijk aan:
  - Uw naam, organisatie en telefoonnummer
  - Vindplaats, adres, postcode en plaatsnaam
  - Diersoort(en)
  - Aantal kadavers per vindplaats

ZIEKTE NA OPRUIMEN VAN DODE WILDE (WATER)VOGELS

Mocht u binnen 10 dagen na in contact te zijn geweest met kadavers van wilde (water)vogels toch griepklachten krijgen, neem dan contact op met uw huisarts of de GGD. Vertel dan dat er mogelijk contact is geweest met kadavers van wilde (water)vogels. Meld het ook bij de werkgever en de bedrijfsarts.

Deze handleiding is afgestemd met het Landelijk Coördinatiecentrum Infectieziektebestrijding van het RIVM te Bilthoven

Dankzij de warmtebeeldcamera's van Lahoux Optics is observeren in slechte lichtomstandigheden geen enkel probleem. De camera's uit de Spotter Elite serie nemen objecten waar over lange afstanden en kunnen daarnaast ook foto's en videobeelden maken.

WAPENS & MUNITIE NACHTZICHT & OPTIEK OUTDOORKLEDING

JACHTBOUTIQUE &
GEWEERMAKERIJ
ELSPEET

LAHOUX SPOTTER ELITE 50

Spotter

WAARNEMEN	1945m
486m HERKENNEN	
243m AANSPREKEN	

Lahoux Spotter
ELITE 50
KOM LANGS VOOR DE
SCHERPSTE PRIJS
EN HET BESTE ADJES

INCLUSIEF GRATIS APP

LAHOUX SPOTTER ELITE 35

Spotter

WAARNEMEN	1361m
340m HERKENNEN	
170m AANSPREKEN	

Lahoux Spotter
ELITE 35
KOM LANGS VOOR DE
SCHERPSTE PRIJS
EN HET BESTE ADJES

INCLUSIEF GRATIS APP

Spypoint
LINK MICRO LTE
€229,90
4G
LTE

INCLUSIEF GRATIS APP

Fenix
LR40R
€269,-
12000 lumen

Lahoux Optics

SPYPOINT

FENIX
LIGHTING FOR EXTREMES

Pinewood
SCANDINAVIAN OUTDOOR LIFE

FJALL
RAVEN

Nachtegaalweg 1b, 8075 AW Elspeet
Tel.: 0577 - 491 546
E-mail: info@geweermakerij.nl

OPENINGSTIJDEN

wo 10.00 uur - 20.00 uur | do t/m za 10.00 - 17.00 uur | zo, ma & di gesloten

NIEUWE EN GEBRUIKTE WAPENS

MUNITIE

NACHTZICHT

OPTIEK

KLEDING

ONDERHOUD EN REPARATIE